

poradnik bibliotekarza

piśmo dla bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych

BIBLIOTEKA WOLNOŚĆ

PRZEMYSŁAW MURAWSKI
MAKERSPACES W AMERYCE PÓŁNOCNEJ –
DOŚWIADCZENIA I PROBLEMY ORGANIZACYJNE

NATALIA KRÓLIKOWSKA
OTWARCIE BIBLIOTEKI „WOLNOŚĆ” W ŁÓDZI

KORNELIA CHORYŃSKA
„ZRÓB SOBIE KOMIKS”. SCENARIUSZ LEKCJI BIBLIOTECZNEJ

AGNIESZKA NOWICKA
BIBLIOTEKI – INSTYTUCJE, KTÓRE MAJĄ WIELKĄ MOC SPRAWCZĄ

REDAKCJA „PORADNIKA BIBLIOTEKARZA” OGŁASZA KONKURS

Gry, jako odmiana zabawy polegająca na respektowaniu ustalonych reguł i na osiągnięciu ściśle określonego wyniku, już na stałe zagościły w bibliotekach. Ich różnorodność jest olbrzymia (dydaktyczne, ruchowe, sportowe, terenowe i inne). W wielu bibliotekach są one gromadzone i udostępniane, stały się częścią zbiorów. Bibliotekarze sami zaczęli przygotowywać gry inspirowane treścią książek, wśród nich gry terenowe, escape rooms, LARP i wiele innych.

Chcielibyśmy, żeby podzielili się Państwo swoimi doświadczeniami dotyczącymi organizowania gier stacjonarnie, jak i online.

Do 30 kwietnia 2021 r. czekamy na opisy, scenariusze i relacje z organizowanych gier w bibliotece, które prosimy nadsyłać na adres: poradnikbibliotekarza@wp.pl. Zdjęcia mile widziane.

Najoryginalniejsze, najbardziej inspirujące pomysły zostaną nie tylko opublikowane w „Poradniku Bibliotekarza”, ale również nagrodzone książkami Wydawnictwa Naukowego i Edukacyjnego Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza”

spis treści

- 2** OD REDAKCJI
- 3** WIADOMOŚCI. WYDARZENIA

PROBLEMY. DOŚWIADCZENIA. OPINIE

- 5** **PRZEMYSŁAW MURAWSKI**
MAKERSPACES W AMERYCE PÓŁNOCNEJ –
DOŚWIADCZENIA I PROBLEMY ORGANIZACYJNE

RELACJE

- 13** **AGATA ARKABUS**
III OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA NAUKOWO-SZKOLENIOWA
ORAZ XVII REGIONALNE FORUM BIBLIOTEKARZY W CZĘSTOCHOWIE

KSIĄŻKA

- 17** KOMIKSY I GRY Z OFERTY WYDAWNICTWA EGMONT
Z NAGRODAMI GŁÓWNYMI XX EDYCJI KONKURSU ŚWIAT PRZYJAZNY DZIECKU
- 19** ➔ **MOJE LEKTURY**
KTO ZDRADZIŁ ANNE FRANK AUTORSTWA ROSEMARY SULLIVAN
- 21** **DOROTA GRABOWSKA**
KSIĄŻKI, KTÓRE POMOGĄ W PRACY, KTÓRE WARTO PRZECZYTAĆ

BIBLIOTEKA. ŚRODOWISKO

- 22** **DOMINIKA JESKE**
ROK 2022 BĘDZIE JUŻ 76. DLA TRZCIANECKIEJ BIBLIOTEKI –
JAK ROZPOCNIEMY SWOJE CZWARTE ĆWIERĆWIECZE?
- 25** **AGNIESZKA NOWICKA**
BIBLIOTEKI – INSTYTUCJE, KTÓRE MAJĄ WIELKĄ MOC SPRAWCZĄ
- 27** **JADWIGA CHRUŚCIŃSKA**
MODA NA KSIĄŻKOMATY W BIBLIOTEKACH
- ➔ **NOWE OBIEKTY BIBLIOTECZNE**
30 **NATALIA KRÓLIKOWSKA**
OTWARCIE BIBLIOTEKI „WOLNOŚĆ” W ŁODZI
- ➔ **FELIETON**
32 **OLGA NOWICKA**
A JA ŻEM JEJ POWIEDZIAŁA...

Z WARSZTATU METODYKA

- 34** **KORNELIA CHORYŃSKA**
„ZRÓB SOBIE KOMIKS”. SCENARIUSZ LEKCJI BIBLIOTECZNEJ
- 37** **ELŻBIETA TROJAN**
JÓZEF WYBICKI (1747-1822).
ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE

W tym numerze DODATEK!

ŚWIAT KSIĄŻKI DZIECIĘCEJ

RECENZJE
ANNA BABULA
ABRAKADABRA...
MAMY KILKA PROBLEMÓW!

HANNA DIDUSZKO
SAMOŁOT Z RÓŻOWYMI PIĘTAMI...

ZNALEZIONE NA PÓŁCE
EWA GRUDA
WYSPA NIESAMOTNA

Od redakcji

Minęły już trzy lata, odkąd pojawiła się na świecie i w Polsce epidemia koronawirusa SARS-CoV-2, której towarzyszyły i nadal jeszcze są, niepokojące zjawiska globalne w postaci: chorób, śmierci, depresji oraz obostrzeń i restrykcji wobec społeczeństw w wielu krajach. Zmęczeni, dowiadujemy się o ataku Rosji na Ukrainę, toczonych tam walkach i licznej lokalizacji wojsk rosyjskich niedaleko granicy polskiej. Ciężkie doznania, niepewność, strach, ale życie toczy się dalej.

W tym pesymistycznym nastroju, jednak z isierką nadziei wobec zbliżającej się wiosny, przedstawiamy naszym Czytelnikom numer marcowy. W Polsce makerspaces jest pojęciem stosunkowo nowym, chociaż pewne jego elementy są stosowane w nielicznych bibliotekach. Zachęcamy zatem do lektury interesującego artykułu Przemysława Murawskiego pt. *Makerspaces w Ameryce Północnej – doświadczenia i problemy organizacyjne*, który może być inspiracją dla naszych placówek bibliotecznych. Autor w swoim artykule koncentruje się na omówieniu filozofii makerspaces, problemach organizacji, finansowania i doświadczeniach w realizacji zajęć w tym zakresie. Czekamy na relacje naszych bibliotek z tworzenia przestrzeni kreatywnej, które przyciągną do bibliotek nowe grupy odbiorców.

Biblioteka Publiczna Centrum Kultury w Trzciance została laureatką Rankingu Bibliotek 2021 organizowanego przez Instytut Książki i redakcję „Rzeczpospolitej”. Doceniono jej troskę o rozwój czytelnictwa, nowoczesne formy promocji, zwłaszcza w okresie pandemii i to co udało się jej dotąd zrealizować (biblioteka liczy obecnie 76 lat). Trzcianecka biblioteka „to miejsce, w którym wzajemnie przenikają się literatura, kultura i sztuka”. Warto zwrócić uwagę na kolejny artykuł, wskazujący na wielką moc sprawczą biblioteki w społeczeństwie lokalnym i potencjał, który drzemie w czytelnikach. Biblioteka Publiczna w Klembowie przeprowadziła z powodzeniem akcję „szlachetna paczka” i rodzina składająca się z ojca i dziecka otrzymała wspaniałe dary. Okazuje się, że potrzeba integracji i chęci pomocy w społeczeństwie jest bardzo duża. Kolejny tekst zwraca uwagę na książkomaty w Polsce. Są one instalowane zarówno w dużych, jak i mniejszych miastach, a zainteresowanie nimi jest coraz większe. Łódź jest miastem, które dba o biblioteki, prawie co miesiąc, dwa, oddawane są do użytku nowe, wyremontowane biblioteki filialne. Każda z nich ma inny charakter, wystrój. W tym numerze zapraszamy czytelników do biblioteki „Wolność”. W swojej stylistyce biblioteka nawiązuje do historycznych, kawiarnianych klimatów. W jednej z najstarszych kamienic Łodzi mieściła się kawiarnia, w której „wykuwały się idee i działania ważne w historii tego miasta”, a teraz działa tam biblioteka.

Lekturę zamykają jak zwykle stałe teksty: felieton Olgi Nowickiej i materiały metodyczne. Tym razem Kornelia Choryńska w scenariuszu zajęć zachęca do robienia komiksów, a zestawienie bibliograficzne poświęcone jest Józefowi Wybickiemu, którego tekst *Pieśni Legionów Polskich we Włoszech* stał się hymnem Polski.

*Życzymy spokojnej lektury
Redakcja „Poradnika Bibliotekarza”*

Wydawnictwo Naukowe
i Edukacyjne Stowarzyszenia
Bibliotekarzy Polskich
00-335 Warszawa,
ul. Konopczyńskiego 5/7,
tel. 22 827-52-96
wydawnictwo.sbp.pl
Marta LACH
Z-ca Dyrektora Biura ZG SBP
ds. wydawnictw
tel. 784 698 446,
e-mail: m.lach@sbp.pl
Konto SBP: Credit Agricole
Bank Polska S.A.
46 1940 1076 3122 4176
0000 0000

Poradnik BIBLIOTEKARZA. Miesięcznik Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich Ukazuje się od roku 1949

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu pochodzących z Funduszu Promocji Kultury

Rada Redakcyjna: Mariola Antczak (przewodnicząca), Krzysztof Dąbkowski, Bogdan Klukowski, Grażyna Lewandowicz-Nosal, Mirosława Majewska, Monika Simonjetz, Michał Zajac, Beata Zych.

Redakcja „Poradnika Bibliotekarza” – e-mail: poradnikbibliotekarza@wp.pl; www.czasopisma.sbp.pl/poradnik-bibliotekarza

Redaktor naczelna: Dorota GRABOWSKA, tel. 600-505-662, e-mail: dgrabow@wp.pl

Sekretarz redakcji: Jadwiga CHRUSCIŃSKA, tel. 505-078-945, e-mail: jchruscinska@gmail.com

Redaktor techniczny: Elżbieta MATUSIAK, tel. (22) 827-52-96, e-mail: e.matusiak@sbp.pl

Świat Książki Dziecięcej: red. Ewa GRUDA, tel. 606-538-009, e-mail: egrud@wp.pl

Projekt winiety SKD: Marianna Oklejak

Skład: Tekanet Tomasz Kasperczyk ; e-mail: tomasz.kasperczyk@gmail.com. Grafiki: depositphotos.com, pixabay.com, freepik.com, commons.wikimedia.org
Druk i oprawa: KRM Druk sp. z o.o., Sp. k. – www.krmdruk.com, ISSN 0032-4752. Indeks 369594.

Redakcja zastrzega sobie prawo do opracowania redakcyjnego i skracania tekstów.

Autorzy zobowiązani są do przekazywania wraz z artykułem danych kontaktowych (adres, telefon, e-mail) oraz podpisywania swoich tekstów. Przesłane zdjęcia powinny mieć rozdzielczość 300 DPI i być załączone jako osobne pliki.

Warunki prenumeraty na portalu sbp.pl

Numery archiwalne czasopisma są dostępne online w Archiwum Cyfrowym SBP pod adresem www.ac.sbp.pl

Wiadomości Wydarzenia

➔ **Drogi papier, książki będą droższe**

Nie tylko drożeje żywność, prąd, gaz, ale także papier i w konsekwencji wzrosły i będą jeszcze wyższe ceny książek. To jest ważna informacja dla czytelników, księgarzy i bibliotekarzy. Kryzys gospodarczy na świecie spowodowany globalną epidemią koronawirusa, przyczynił się do wzrostu cen papieru w Chinach, światowego eksportera. W Polsce cena papieru wzrosła o 20% i ten fakt spowodował wzrost cen książek, przeciętna ich cena to ok. 50 zł. Czy w tej sytuacji będziemy chętniej czytać e-booki? Stanowią one nadal niewielki fragment rynku wydawniczego. W 2020 r. zanotowano wyższe obroty wydawców książek elektronicznych, które oscylowały podczas pandemii w granicach 40-80%. Gwałtownie rosnąca cena papieru i braki w jego systematycznych dostawach mogą ukierunkować czytelnika na zmianę swoich priorytetów i częściej korzystanie z książek elektronicznych.

➔ **Norwegia gościem honorowym na Targach Książki w Warszawie**

W roli Gościa Honorowego tegorocznych Targów Książki w Warszawie wystąpi Norwegia. **Targi odbędą się 26-29 maja** na Placu Defilad i w Pałacu Kultury i Nauki. Wystąpienie Norwegii w roli Gościa Honorowego organizowane jest przez NORLA (Norwegian Literature Abroad) w ścisłej współpracy z Ambasadą Królestwa Norwegii w Warszawie. Polska jest ważnym rynkiem, na którym literatura norweska cieszy się dużym zainteresowaniem, zaczynając od kryminałów, przez nordycki noir, aż po książki dla dzieci. Polska literatura jest również dobrze przyjmowana w Norwegii – zajmuje piąte miejsce jeśli chodzi o tłumaczenia z języków obcych.

Targi Książki w Warszawie są świetną okazją, aby po raz kolejny zaprezentować norweską literaturę i jej autorów na międzynarodowym rynku, tym razem polskim czytelnikom. W ciągu ostatnich pięciu lat język polski znalazł się w pierwszej dziesiątce języków w programie grantów na tłumaczenia, przyznawanych przez NORLA. Twórczość wielu norweskich autorów jest już dostępna w polskim przekładzie. Program literacki, który zaprezentują wydawcy norwescy, pokaże wszystkie aspekty

współczesnej literatury tego kraju. Ekspozycja Norwegii będzie wyjątkowo duża, znajdziemy ją w Sali Marmurowej i Sali Kisielewskiego, a także na stoisku (200 m²) ulokowanym w namiotowym pawilonie przed głównym wejściem do Pałacu Kultury i Nauki. Spotkania z norweskimi autorkami i autorami odbywać się będą na scenie głównej i mniejszej scenie przed Pałacem. Planowanych jest wiele wydarzeń, także online, zarówno dla czytelników, jak i branży wydawniczej.

Wstęp na Targi Książki w Warszawie będzie dla zwiedzających bezpłatny.

➔ **Czy rok 2023 będzie Rokiem Wisławy Szymborskiej?**

W 2023 r. przypada setna rocznica urodzin Wisławy Szymborskiej. Z tej okazji zarząd Fundacji zwrócił się z propozycją do Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej Elżbiety Witek o wniesienie do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej projektu uchwały o uznaniu roku 2023 Rokiem Wisławy Szymborskiej.

„Uhonorowanie setnej rocznicy urodzin poetki przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej nadałoby prestiżu wszystkim działaniom związanym z tymi obchodami – zarówno tym organizowanym przez Fundację, jak i wszystkim inicjatywom krakowskim oraz innym lokalnym, rozproszonym w całej Polsce”.

➔ **Łódź miastem nowoczesnych bibliotek publicznych. Teraz Tatarak**

Filia biblioteczna przy ul. Turoszowskiej 9a w Łodzi o powierzchni ok. 200 m² oferuje czytelnikom 9 tys. książek i audiobooków. Czytelnik w bibliotece może czuć się zrelaksowany. Wnętrze biblioteki utrzymane jest bowiem w stonowanej kolorystyce zieleni. Dodatkową atrakcją filii jest zielony skwerek, znajdujący się na tyłach budynku, który pozwoli na organizację różnego rodzaju zabaw i aktywności na świeżym powietrzu.

W bibliotece wyznaczone zostały osobne przestrzenie do aktywności dla dzieci oraz młodzieży. Pokój dziecięcy, z meblami dostosowanymi do wzrostu i upodobań ich użytkowników, dodatkowo wyposażony jest w miękkie puffy i sprzęty wspierające małą motorykę. Duży stół w pokoju młodzie-

WIADOMOŚCI - WYDARZENIA

żowym zapewni czytelnikom możliwość odrabiania lekcji i przygotowywania projektów szkolnych w zacisznym miejscu.

Będzie to miejsce rodzinne, w którym można rozwijać swoje zainteresowania, wziąć udział w warsztatach i różnego typu zajęciach, spotkać się ze znajomymi czy sąsiadami lub po prostu odpocząć z książką. Jednym z celów Tataraka jest wspieranie inicjatyw lokalnych i sąsiedzkich oraz szkolnych projektów.

➔ **WBP w Krakowie jest współorganizatorem 11. Krakowskiego Festiwalu Komiksu – 25-27 marca 2022 r.**

W ostatni weekend marca, jak co roku, odbędzie się międzynarodowe święto twórców i czytelników komiksu, czyli Krakowski Festiwal Komiksu. Spotkania z artystami, wykłady, warsztaty i wystawy będą odbywać się w budynkach: Arteteki WBP w Krakowie, Pałacu Potockich oraz w siedzibie Fundacji Muzeum Komiksu. Dla osób, które nie będą mogły dotrzeć na spotkania fizycznie, przewidziano transmisje online. Gośćmi tegorocznego festiwalu będą twórcy z Belgii, Hiszpanii i Finlandii. Istotnym punktem programu będzie wystawa bel-

gijskiego komiksu kobiecego, zrealizowana we współpracy z Przedstawicielstwem Generalnym Walonii-Brukseli w Warszawie. Wśród gości z Polski zobaczymy m.in. Marię Apoleikę, Aleksandrę Herzyk, Tomasza Grządzielę oraz Magdalенę Kanię – autorkę ilustracji zdobiącej tegoroczny plakat festiwalowy. Organizatorami 11. Krakowskiego Festiwalu Komiksu są Krakowskie Stowarzyszenie Komiksowe, Wo-

jewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie i Krakowskie Biuro Festiwalowe.

➔ **14. Forum Młodych Bibliotekarzy – 8-9 września 2022 r.**

Tegoroczna 14. edycja Forum Młodych Bibliotekarzy odbędzie się na Śląsku!

Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich w Katowicach wspólnie ze śląskimi

bibliotekami, w tym z Biblioteką Śląską i Miejską Biblioteką Publiczną w Zabrze, zapraszają pracowników bibliotek do udziału w 14. FMB, które odbędzie się w dniach 8-9 września 2022 r. w Zabrzu i Katowicach (pierwszy dzień w Zabrzu; drugi dzień w Katowicach). Hasłem FMB 2022 jest: „Biblioteka w sercu” – bo bibliotekę w sercu mamy nie tylko w walentynki!

➔ **Walentynki w WiMBP w Rzeszowie**

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Rzeszowie zaprosiła dzieci do udziału w walentynkowych akcjach czytelnicznych. Pierwsze wydarzenia rozpoczęły się 14 lutego a wszystkie działania trwały do 16 lutego.

Rzeszowscy bibliotekarze największą miłością darzą... Czytelników! Dlatego przygotowali dla nich specjalnie ofertę walentynkową. Różne imprezy mające na celu promocję literatury zorganizowano w oddziale i filiach biblioteki:

Oddział dla Dzieci i Młodzieży, ul. Słowackiego

„Bajkowe pary” (od 14 do 18 lutego) – czytelnicy głosowali w rankingu na najsympatyczniejszą bajkową parę, obecną na imprezie.

Filia nr 3

„Walentynki w bibliotece” – warsztaty tworzenia kartek walentynkowych. Na czytelników czekał regał z książkami o miłości.

Filia nr 6

„Zakochani w czytaniu” – każdy czytelnik wypożyczający książkę otrzymał w prezencie walentynkową zakładkę.

Filia nr 9

„Z miłości do książki” (od 11 do 14 lutego) – akcja była skierowana do dorosłych czytelników i polegała na wypożyczeniu pakietu książek, do których dołączona była krzyżówka. Za poprawne rozwiązanie krzyżówki uczestnicy akcji otrzymali ciekawe upominki.

Filia nr 10

„Randka w ciemno z książką” – odwiedzający mieli okazję wypożyczenia książki-niespodzianki oraz udziału w warsztatach plastycznych prowadzonych przez Stanisławę Bełch.

Filia nr 13

„Z miłości do książek” (od 11 do 16 lutego) – na czytelników czekały piękne zakładki walentynkowe.

Wybór i oprac. J. Ch.

Makerspaces w Ameryce Północnej doświadczenia i problemy organizacyjne

Miejscem, w którym narodziła się idea przestrzeni kreatywnych działających w bibliotekach są Stany Zjednoczone Ameryki Północnej. Można zatem zauważyć, że amerykańskie makerspaces najwcześniej stały się przedmiotem badań naukowców i do dziś stanowią punkt odniesienia dla twórców nowych przestrzeni kreatywnych.

W artykule przedstawiono wybrane fragmenty badań dotyczących przestrzeni twórczych funkcjonujących przy różnych typach bibliotek, zwracając uwagę na problemy, z jakimi zetknęli się ich organizatorzy oraz wynikające z nich porady dla przyszłych twórców bibliotecznych makerspaces.

Rola makerspaces w bibliotece

Ogromne zasługi na polu badań przestrzeni kreatywnych w Ameryce Północnej położyła He-

ather Michele Moorefield-Lang. W jednym z badań przeprowadziła wywiady z bibliotekarzami pracującymi w bibliotekach, w których funkcjonują przestrzenie kreatywne wyposażone w drukarki 3D. Badanie objęło sześć osób prowadzących zajęcia w przestrzeniach kreatywnych działających w trzech typach amerykańskich bibliotek: szkolnych, publicznych i uniwersyteckich. Pozwoliło to na poznanie ich doświadczeń zarówno pozytywnych, jak i negatywnych. Jeden z respondentów zwrócił uwagę na to, że stworzona w jego biblio-

tece szkolnej makerspace stanowi uzupełnienie działalności podstawowej biblioteki. Dzięki jej istnieniu dzieci są nie tylko odbiorcami informacji udostępnianych przez bibliotekę, ale także za pośrednictwem współczesnych technologii, ich twórcami. Poza tym ich pomysły znajdują swoje materialne urzeczywistnienie w postaci np. przygotowanego filmu, funkcjonującej witryny internetowej czy trójwymiarowego wydruku. Pracownicy bibliotek szkolnych zwrócili również uwagę na

konsekwencje praktycznych zajęć mających miejsce w makerspaces, które służą nie tylko rozrywce i zaspokajaniu chwilowych potrzeb, ale mogą również dostarczyć umiejętności przydatnych w późniejszym życiu zawodowym. Widząc coraz szersze możliwości wykorzystania efektów pracy przy projektowaniu trójwymiarowych modeli w praktyce, zaproponowali oni uzupełnienie szkolnych programów nauczania o przedmioty poszerzające wiedzę w tym zakresie. Zwrócono również uwagę na rolę przestrzeni kreatywnych w wyrównywaniu szans dzieci i młodzieży. Przykładem jest biorąca udział w badaniu Moorefield-Lang, David C. Barrow Elementary School, gdzie uczęszczają dzieci zarówno z zamożnych, jak i uboższych rejonów hrabstwa Clarke, dla których posiadanie specjalistycznego oprogramowania i sprzętu (np. dobrej klasy drukarki 3D) może przekraczać możliwości finansowe ich rodzin. Natomiast w bibliotece, gdzie zajęcia prowadzone są bezpłatnie, mogą one w równym stopniu korzystać z dobrodziejstw oferowanych w przestrzeni kreatywnej.

Obsługa urządzeń w makerspaces

Ważną kwestią, która powinna być przemysłana już przy projektowaniu takiej powierzchni, jest obsługa urządzeń zgromadzonych w makerspaces. Wariantów organizacyjnych stosowanych w amerykańskich makerspaces jest wiele. Może to

➤ Fot. CSM Library from San Mateo, CA, United States, CC BY-SA 2.0, Wikimedia Commons

być osoba z zewnątrz posiadająca właściwe kwalifikacje, wolontariusz, maker lub bibliotekarz. Jednym z problemów, na które zwróciła uwagę Moorefield-Lang jest kwestia zdobywania wiedzy niezbędnej do obsługi wyposażenia oraz prowadzenia zajęć w makerspaces. Słusznie zauważyła, że możliwości, jakie daje współczesna technika i związane z nią technologie są szansą na poszerzenie oferty bibliotecznej, a także sposobem na zwiększenie zainteresowania czytelnika, stanowią

(...) możliwości, jakie daje współczesna technika i związane z nią technologie są szansą na poszerzenie oferty bibliotecznej, a także sposobem na zwiększenie zainteresowania czytelnika, stanowią również wyzwanie dla bibliotekarzy

również wyzwanie dla bibliotekarzy, którzy podejmują się prowadzenia zajęć w przestrzeniach kreatywnych. Dodatkowo Moorefield-Lang zwróciła uwagę na brak w programach kształcenia bibliotekarzy zajęć związanych z pracą w przestrzeniach kreatywnych. W kolejnym badaniu ankietowym wzięło udział 12 bibliotekarzy z różnych bibliotek. Cztery były bibliotekami szkol-

nymi, następne cztery publicznymi a pozostałe akademickimi. Różne było wyposażenie funkcjonujących w nich makerspaces i co się z nim wiąże rodzaj prowadzonych zajęć. Większość z nich posiadała stanowiska komputerowe, wyposażone w oprogramowanie i drukarki, umożliwiające projektowanie i wydruk modeli przestrzennych. Ale były wśród nich również np. pracownie krawieckie, w których odbywały się zajęcia z projektowania i szycia odzieży, a także warsztaty naprawy rowerów itp. W placówkach tych zajęcia w makerspaces prowadzone były w przeważającej części przez bibliotekarzy. Ich praca wspierana była

W placówkach tych zajęcia w makerspaces prowadzone były w przeważającej części przez bibliotekarzy

pomocą wolontariuszy posiadających określoną wiedzę na temat prowadzonych zajęć. W przypadku naprawy rowerów biblioteka korzystała z nieodpłatnej pomocy mechanika z pobliskiego sklepu rowerowego, który służył swoją wiedzą i doświadczeniem przez dwie godziny tygodniowo. Źródłem, z którego bibliotekarze prowadzący zajęcia czerpali wiedzę był głównie internet:

kursy online, filmy instruktażowe dostępne na YouTube, fora tematyczne, portale społecznościowe. Przy organizacji przestrzeni twórczej korzystano także z doświadczeń innych bibliotek. Jak podkreślali bibliotekarze, przygotowanie do prowadzenia zajęć było czasochłonne i wymagało umiejętności eksploracji zasobów internetowych oraz kreatywności w wymyślaniu zajęć. Zdarzały się również przypadki podejmowania studiów np. informatycznych. Makerspace, działająca przy David C. Barrow Elementary School, współpracowała i korzystała z wiedzy studentów i pracowników leżącego nieopodal University of Georgia. Zdarzało się również, że bibliotekarze instruktorzy mogli w pracowniach komputerowych wykorzystać wiedzę zdobytą wcześniej, np. z zakresu projektowania. Podkreślają oni jednak, że przeprowadzenie zajęć w przestrzeniach twórczych oznaczało dla nich dużo dodatkowej pracy i poświęconego czasu, ale efekty tych działań i uzyskana satysfakcja były niewspółmiernie większe.

Współpraca

Innym walorem zajęć prowadzonych w makerspaces jest współpraca. W przestrzeniach kreatywnych spotykali się ludzie, których łączyły wspólne zainteresowania. Nie zawsze mieli dostęp do fachowej wiedzy, korzystali, podobnie jak ich nauczyciele, z amatorskich filmów instruk-

Fot. Lukas Boxberger, CC BY 4.0, WikimediaCommons

PROBLEMY - DOŚWIADCZENIA - OPINIE

tażowych znalezionych w internecie, ale przede wszystkim dzielili się wiedzą między sobą. Problemy pojawiające się podczas prac projektowych były dyskutowane w grupach, dzięki czemu łatwiej było znaleźć ich rozwiązanie. Ma to także znaczenie w przyszłej pracy zawodowej, gdzie umiejętność pracy w zespole jest często pożądana. Bibliotekarze instruktorzy podkreślali, że integracja uczestników zajęć nie zakłócała w żaden sposób ich indywidualnego zaangażowania w projek-

Oferta działań

Biblioteki publiczne, których pracownicy brali udział w badaniu, miały szerszą ofertę działań prowadzonych w makerspaces niż biblioteki szkolne. Richland Public Library w jednej ze swoich filii posiada przestrzeń twórczą o nazwie Creative Lab, której oferta była skierowana do młodzieży. Jej wyposażenie stanowiły dwie drukarki 3D, komputery z oprogramowaniem do projektowania obiektów trójwymiarowych, studio nagrań umożliwiające

Fot. Stadtbibliothek Neuss, CC BY-SA 4.0, WikimediaCommons

ty. Każdy z uczestników czuł się zarówno projektantem czy inżynierem, jak i artystą tworzącym od podstaw oryginalny projekt. Aspekt społeczny ma także inny wymiar. Bibliotekarze udzielający wywiadów zwracali uwagę na mechanizm, który powtórzył się w kilku szkołach. Zwykle po otwarciu makerspace w szkole, pierwszymi uczniami, którzy zgłaszali chęć uczestnictwa w zajęciach byli ci, którzy już wcześniej coś wiedzieli o działalności takich przestrzeni, interesowali się projektowaniem, słyszeli o wydruku 3D. Stworzone przez nich trójwymiarowe przedmioty, oparte na ich własnym pomysle, były następnie pokazywane innym uczniom, budząc ich zaciekawienie zajęciami. W ten sposób coraz więcej osób zaczynało się interesować makerspace, co skutkowało koniecznością uruchomienia większej liczby zajęć oraz zakupu sprzętu, zwłaszcza drukarek do wydruku trójwymiarowego.

tworzenie i nagrywanie muzyki oraz program do przygotowywania filmów. Prowadzone były tam zajęcia z obsługi programu do projektowania 3D oraz projektowania w programie Photoshop i Ad-

**Jej wyposażenie stanowiły
dwie drukarki 3D, komputery
z oprogramowaniem do projektowania
obiektów trójwymiarowych, studio
nagrań umożliwiające tworzenie
i nagrywanie muzyki oraz program do
przygotowywania filmów**

obe Illustrator. Dzięki takiemu wyposażeniu możliwe było tworzenie filmów animowanych. Jednak makerspaces w bibliotekach publicznych, to nie tylko komputery i nowoczesne technologie. Na

przykład w Detroit Public Library znajdował się także sprzęt do lutowania i pracownia krawiecka, w której można było samemu zaprojektować, a następnie wykonać odzież. Połączenie pracowni krawieckiej z komputerową dało możliwość nadruku na przygotowanych ubraniach ozdób graficznych własnego pomysłu, dzięki czemu można było stać się posiadaczem oryginalnych ubrań. Dużym zainteresowaniem w ramach działań prowadzonych w tamtejszej przestrzeni kreatywnej cieszyły się warsztaty z tworzenia robotów Arduino. Bogato

w Detroit Public Library znajdował się także sprzęt do lutowania i pracownia krawiecka, w której można było samemu zaprojektować, a następnie wykonać odzież

wyposażona pracownia i ciekawa oferta zajęć jest niestety zagrożona z powodu nałożonych ograniczeń finansowych oraz problemu z zatrudnieniem personelu. Kłopot stanowi również ograniczona przestrzeń pracowni, w której tworzone modele muszą być po każdym zajęciach chowane do szaf.

Makerspaces w bibliotekach naukowych

W badaniu prowadzonym przez Moorefield-Lang, w gronie bibliotekarzy z placówek uniwersyteckich znalazł się przedstawiciel Valdosta State University. Na Uniwersytecie prowadzone są studia I, II i III stopnia. Przygotowanie zajęć w makerspace zajęło organizatorom cały rok. Dużą trudność stanowiło opracowanie regulaminów i procedur użytkowania i korzystania z przestrzeni dostosowanych do poziomu akademickiego, w których rzadziej chodzi o rozrywkę, a częściej o praktyczne zastosowanie przygotowanych projektów. Zostały one pomyślane w ten sposób, aby były związane z programami zajęć prowadzonych na uczelni. Relizację projektu rozpoczęto od zajęć prowadzonych wśród studentów nauk ścisłych i inżynierskich. Na przykład na kierunku chemicznym studenci projektowali naczynia i narzędzia używane w laboratorium chemicznym, które następnie drukowali na drukarkach 3D. Oprócz tego rodzaju zajęć sprzęt komputerowy był wykorzystywany przez koło naukowe, które prowadziło zajęcia o charakterze hakerskim. Hakerstwo kojarzy się zwykle negatywnie, gdyż związane jest z łamaniem kodów

czy zabezpieczeń w celach niezgodnych z prawem. Na Valdosta State University powstał pomysł urządzenia wydarzenia hakerskiego o nazwie „Zdobądź flagę”; studenci w zależności od tego, w którym zespole się znaleźli, starali się złamać lub stworzyć zabezpieczenie oprogramowania lub sieci. Organizatorzy makerspace podkreślali, że przy prowadzeniu zajęć istotną rolę odgrywało ich doświadczenie. Działania w przestrzeni kreatywnej biblioteki University of Michigan były ukierunkowane na programy zajęć studenckich oraz potrzeby wykładowców i studentów. Trójwymiarowe wydruki były także częścią prac dyplomowych. Ciekawym zadaniem wykonywanym przez studentów kierunków inżynierskich było np. zaprojektowanie i wydruk modeli nosków dziecięcych, które zostały następnie wykorzystane przez studentów kierunków medycznych do ćwiczeń praktycznych z wyciągania ciał obcych z dziecięcego nosa. Powtarzającymi się problemami, nie tylko w przestrzeniach twórczych bibliotek uniwersyteckich, były kłopoty z nową powierzchnią do przeprowadzania zajęć oraz wielkością wyposażenia dostosowaną do rosnących potrzeb użytkowników, a także problem ze znalezieniem personelu o kwalifikacjach umożliwiających prowadzenie regularnych zajęć.

Finansowanie

Istotną kwestią było również zdobywanie środków finansowych na zorganizowanie, wyposażenie oraz utrzymanie makerspaces. W przytoczonym badaniu organizatorzy przestrzeni kreatywnych sfinansowali je w całości lub w znacznej części z uzyskanych grantów, wspomaganych budżetem szkolnym, fundacji oraz datkami od przyjaciół biblioteki.

Osoby z niepełnosprawnościami w makerspaces

Biblioteki publiczne powinny być miejscami dostępnymi dla każdego użytkownika nie tylko w rozumieniu czysto fizycznym. Możliwość korzystania z pomieszczeń, sal, dostępu do regałów i miejsc, w których przechowywane są zbiory, nie może być ograniczona do wybranych grup odbiorców, przy zachowaniu szeroko rozumianych wymogów bezpieczeństwa. Także oferta działań okołobibliotecznych proponowanych użytkownikom biblioteki winna spełniać wymagania możliwie szerokiej dostępności. W otwartość na potrzeby każdego czytelnika świetnie wpisuje się filozofia

makerspaces jako przestrzeni, z których może korzystać każdy. Jednak zaprojektowanie przestrzeni kreatywnej, z której mogłyby korzystać również osoby z niepełnosprawnościami, jest niemałym wyzwaniem dla jej organizatorów. Podobnie jak w przypadku samej biblioteki nie chodzi jedynie o dostępność i wygospodarowanie przestrzeni dla poruszających się niesamodzielnie osób z niepełnosprawnością ruchową, ale również o ofertę zajęć przygotowanych specjalnie z myślą o niepełnosprawnych z dysfunkcjami poznawczymi (pamięci, koncentracji), bądź zaburzeniami słuchu lub wzroku. Problem niedostatku informacji na temat udostępniania makerspaces osobom niepełnosprawnym dostrzegli badacze amerykańskiego University of Maryland (UM). Stał się on zarzewiem pomysłu na znalezienie takiego rodzaju aktywności, które umożliwiłyby uczestnictwo w działaniach mających miejsce w przestrzeniach kreatywnych osobom z niepełnosprawnościami. Efektem tych rozważań był projekt zajęć przygotowanych przez zespół i przeprowadzonych w przestrzeni twórczej biblioteki publicznej.

W przygotowanym wydarzeniu wzięły udział dwie grupy osób niepełnosprawnych – jedna z niepełnosprawnościami poznawczymi, a druga – z dysfunkcją wzroku. Organizatorzy założyli, że wszystkie stanowiska osoby niepełnosprawne muszą wykonać samodzielnie, a pomoc obsługi powinna być ostatecznością. Przygotowano pięć różnych stanowisk dla grup osób niepełnosprawnych. Pierwszym urządzeniem był wentylator o pionowej osi obrotu i regulowanej prędkości obrotowej, który został obudowany przezroczystą osłoną. Urządzenie to nazwane tubą wiatrową, pozwalało na umieszczanie w jego wnętrzu przygotowywanych przez osoby niepełnosprawne modeli statków powietrznych i sprawdzanie ich właściwości lotnych. Uczestnicy zajęć budowali własne, proste konstrukcje, umieszczali je wewnątrz tuby, uruchamiali wentylator, a następnie obserwowali ich zachowanie przy różnej prędkości obrotowej wentylatora. Dzięki takim próbom uczestnicy zajęć mogli usprawniać swoje projekty i przygotowywać nowe, doskonalsze, które lepiej radziły sobie w strumieniu powietrza i reagowały na jego zmiany. W zajęciach na tym stanowisku brały udział osoby z niepełnosprawnościami natury poznawczej. Nie były to dla nich ćwiczenia łatwe (pierwsze modele miały problem z unoszeniem się w strumieniu powietrza), natomiast okazały się bardzo twórcze. W wyniku kolejnych prób

powstawały modele latające. Stanowisko przygotowane w ten sposób nie sprawdziło się zupełnie w przypadku osób z niepełnosprawnością wzroku, które nie dostrzegały w tubie swoich modeli.

Drugie stanowisko, to ścianka zbudowana z płyt z otworami, w które można wkładać kołki. Na kołkach, o długości 7-10 cm układa się w dowolny sposób listewki, które stanowią bieżnię dla szklanych kulek. Uczestnicy zadania wyznaczyli cel, do którego ostatecznie, po pokonaniu skomplikowanego toru, kulka powinna trafić. Przygotowujący stanowisko stworzyli je z myślą o osobach z niepełnosprawnościami poznawczymi, jednak okazało się, że po wytłumaczeniu reguł zadania, również osoby z dysfunkcją wzroku mogły bez przeszkód z niego korzystać. Przy budowie toru wykorzystywało się dotyk, dzięki czemu można zachować ciągłość budowanego toru.

Następną propozycją były dwa stanowiska zbudowane w oparciu o zestawy MaKeyMaKey. Są to zestawy wykorzystujące płytkę drukowaną, którą łączy się z jednej strony z klawiaturą komputera, a z drugiej z przedmiotami codziennego użytku. Umożliwia to zastąpienie naciskania klawiszy klawiatury lub myszki dotykaniem przedmiotu, który podłączony jest do takiego obwodu. Pierwsze stanowisko przygotowano z myślą o osobach z zaburzeniami poznawczymi. Zestaw łączył ze sobą folię aluminiową z klawiszem spacji, sterującym grą wideo na komputerze. Połączenie takie miało z jednej strony walor edukacyjny, ponieważ wyjaśniało, dlaczego poprzez dotyk kawałka folii aluminiowej steruje się grą na komputerze, nawiązując tym samym do zjawiska przewodnictwa elektrycznego. Z drugiej strony znacznie większa powierzchnia folii aluminiowej w stosunku do wielkości klawisza spacji ułatwiała osobom z niepełnosprawnością motoryczną sterowanie grą. Drugie stanowi-

W otwartość na potrzeby każdego czytelnika świetnie wpisuje się filozofia makerspaces jako przestrzeni, z których może korzystać każdy

sko, przygotowane z myślą o niepełnosprawnych z zaburzeniami wzroku, łączyło ze sobą, za pośrednictwem zestawu MaKeyMaKey, różne przedmioty użytkowe z klawiszami wirtualnego pianina, umożliwiając komponowanie melodii. Oba stano-

wiska cieszyły się ogromnym zainteresowaniem uczestników zajęć.

Kolejnym stanowiskiem przygotowanym dla wszystkich była stacja robotów. Uczestnicy zajęć mając do dyspozycji plastikowy kubek, silnik, baterijkę, obciążnik, pisaki, klej i taśmę klejącą budowali robota, który napędzany silnikiem rysował linie na leżącym na stole papierze. O ile w budowaniu modeli nie przeszkadzał żaden rodzaj niepełnosprawności, o tyle dzieci z dysfunkcją wzroku miały kłopoty z zobaczeniem linii kreślonych przez swoje roboty.

Makerspace sprzyja nawiązywaniu kontaktów, tworzeniu relacji interpersonalnych, zawieraniu przyjaźni, które są tak ważne w życiu młodzieży

Na ostatnim stanowisku można było zaprojektować naklejkę trójwymiarową, która następnie była wycinana w winylu za pomocą obsługiwanej przez pracownika wycinarki. To stanowisko cieszyło się najmniejszym zainteresowaniem uczestników zajęć. Mimo że wynikiem tej pracy była naklejka, którą można było zabrać ze sobą do

Powyższy przykład można potraktować jako pionierski, niewiele jest bowiem przestrzeni kreatywnych, które oferują zajęcia dla osób niepełnosprawnych. Niemniej, powinien on stanowić inspirację dla organizatorów makerspaces, szczególnie tych organizowanych w bibliotekach.

Młodzież w makerspaces

Alyssa Pisarski zwraca uwagę na to, że podobnie jak w przypadku osób niepełnosprawnych, warto przygotować specjalne zajęcia również dla młodzieży. Niejednokrotnie w działaniach biblioteki (nie tylko tych prowadzonych w makerspaces) przygotowuje się specjalne zajęcia dla dzieci i dorosłych, podczas gdy młodzież zupełnie się w nich nie odnajduje. Autorka widzi w tym przyczynę odchodzenia młodzieży od bibliotek, które stają się dla niej nieatrakcyjne. Makerspace sprzyja nawiązywaniu kontaktów, tworzeniu relacji interpersonalnych, zawieraniu przyjaźni, które są tak ważne w życiu młodzieży, będącej na etapie szukania swojego miejsca w życiu. Obecność młodzieży w bibliotecznej przestrzeni twórczej nie pozwoli na przerwanie jej kontaktu z biblioteką, tym bardziej, że nie musi ona ponosić znacznych nakładów finansowych. Działania w przestrzeniach kreatywnych w bibliotekach w zależności od ich możliwości finansowych mogą być prowadzone stale lub czasowo, realizowane przy wykorzystaniu zaawansowanych, relatywnie drogiej technologii, lub prostych narzędzi i niedrogich materiałów. Zwykle przestrzenie funkcjonujące na stałe mają większy dostęp do zasobów cyfrowych, posiadają narzędzia umożliwiające projektowanie oraz wykonanie projektów w postaci wydruków trójwymiarowych. Codziennosc współczesnych nastolatków koncentruje się wokół szkoły, zajęć pozalekcyjnych i życia towarzyskiego. W tym zestawieniu biblioteka i jej działania zajmują niestety niską pozycję. Aby zachęcić młodzież do korzystania z przestrzeni kreatywnej biblioteki należy przygotować bardzo przemyślany program zajęć, który będzie ściśle dopasowany do ich zainteresowań. Autorka proponuje tworzenie zajęć dla grup fokusowych, niewielkich, skoncentrowanych na ciekawym temacie, prowadzonych przez mode-

domu, większą popularnością cieszyły się stanowiska, przy których osoby niepełnosprawne mogły w większym stopniu uczestniczyć w powstawaniu pracy.

zajęć, który będzie ściśle dopasowany do ich zainteresowań. Autorka proponuje tworzenie zajęć dla grup fokusowych, niewielkich, skoncentrowanych na ciekawym temacie, prowadzonych przez mode-

ratora potrafiącego pobudzić aktywność uczestników, sprowokować ich do wymiany poglądów i wyrażania własnego zdania. Ciekawą propozycją mogą być również zajęcia edukacyjne, powiązane treścią z programami nauczania w szkołach lub dotyczące funkcjonowania bibliotek. Młodzież szybko zauważy przydatność takich spotkań, kiedy będzie mogła wykorzystać je do zajęć szkolnych. Z kolei tematyka biblioteczna, pozwoli na silniejsze związanie uczestników zajęć z biblioteką.

Alyssa Pisarski, absolwentka University of Michigan School of Information, była członkinią Michigan Makers, w którym pracowała jako mentorka z uczniami gimnazjum, tworząc przenośną makerspace. Zdobyte podczas tej pracy doświadczenie pozwoliło autorce na opracowanie zestawu wskazówek dotyczących rozwijania działalności makerspace we współpracy z młodzieżą:

- planowane działania powinny być zrównoważone i długoterminowe. Korzystniej jest wykorzystywać podczas pracy twórczej tańsze materiały i zestawy, które mogą być używane na wiele sposobów, niż drogie, które zostaną użyte tylko do jednego projektu;
- należy nakreślić jedynie szkic planowanych zajęć, nie podając bardzo ścisłych instrukcji wykonania ćwiczenia. Pozwoli to na lepsze pobudzenie kreatywności zespołu, jego większe zaangażowanie i da więcej czasu na działania praktyczne;

- do pobudzenia kreatywności młodzieży nie jest konieczne posiadanie sprzętu wysokich technologii. Często dostęp do prostych materiałów i narzędzi (papier, tektura, ścinki materiału, sznurek, młotek, igła, nożyczki) wymaga większego zaangażowania w wykonanie za-

dania, niż zaprojektowanie go na komputerze i wydruk na drukarce 3D;

- do przygotowania zajęć warto wykorzystywać gotowe zestawy, które można nabyć stosunkowo tanio przez internet. Obejmują one zagadnienia dotyczące np. nauki o obwodach elektrycznych, projektowania graficznego, programowania komputerowego czy muzyki elektronicznej.

Podsumowanie

W polskich placówkach bibliotecznych organizowane są zajęcia, które charakterem wpisują się w działania prowadzone w makerspaces, w wielu bibliotekach podejmowane są także próby stworzenia przestrzeni kreatywnych, funkcjonujących w zależności od posiadanych możliwości w bardzo różny sposób. Myślę, że znajomość problemów, z którymi mierzyli się prekursorzy takich miejsc oraz rozwiązania, które zastosowali, mogą być cenną wskazówką dla organizatorów bibliotecznych makerspaces w Polsce.

Bibliografia

- Brady Tara, Salas Camille, Nuriddin Ayah, Rodgers Walter, Subramaniam Mega: *MakeAbility: Creating Accessible Makerspace Events in a Public Library*. „Public Library Quarterly” 2014, nr 33.
- Moorefield-Lang Heather Michele: *Change in the Making: Makerspaces and the Ever Changing Landscape of Libraries* [dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <https://www.makersempire.com/wp-content/uploads/2018/02/Change-in-the-Making-Makerspaces-and-the-Ever-Changing-Landscape-of-Libraries-Moorefield-Lang-15.pdf>. Stan z dnia 30.04.2020.
- Moorefield-Lang Heather Michele: *Makers in the library: case studies of 3D printers and makerspaces in library settings* [dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <https://publish.uwo.ca/~ajohn352/website/content/articles/article1.pdf>. Stan z dnia 30.04.2020.
- Pisarski Alyssa: *Finding a Place for the Tween: Makerspaces and Libraries* [dokument elektroniczny]. Tryb dostępu: <https://www.journals.ala.org/index.php/cal/article/viewFile/60/35>. Stan z dnia 3.01.2021. Czasopismo „Children and Libraries” 2014.

dr Przemysław Murawski
Biblioteka Publiczna im. Zygmunta Łazarskiego
w Dzielnicy Mokotów m.st. Warszawy

„Centra informacji multimedialnej w bibliotekach”

RELACJE

III Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa oraz XVII Regionalne Forum Bibliotekarzy w Częstochowie

1 grudnia 2021 r. w formie zdalnej na platformie e-learningowej MS TEAMS Związku Nauczycielstwa Polskiego odbyły się: III Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Centra informacji multimedialnej w bibliotekach” oraz XVII Regionalne Forum Bibliotekarzy w Częstochowie.

Pierwsza tego typu konferencja miała miejsce 23 października 2007 r. a druga 21 października 2010 r. w Częstochowie. Podczas spotkań zaprezentowano zmiany zachodzące w bibliotekach różnych typów w związku z rozwojem technologii informacyjno-komunikacyjnych i odpowiednim ich wyposażeniem, pozyskanym dzięki udziałowi w projektach współfinansowanych przez Unię Europejską. W grudniowej konferencji omówiono kolejne zmiany w bibliotekach, szczególnie podkreślając ich rolę jako centrów multimedialnych.

Konferencja i Forum odbyły się pod honorowym patronatem prezydenta miasta Częstochowy oraz JM Rektora Politechniki Częstochowskiej. Patronat medialny sprawowały czasopisma: „Głos Nauczycielski”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Biblioteka w Szkole”, „Gazeta Częstochowska”, „Ogniskowiec. Pismo Zarządu Okręgu Śląskiego ZNP”. Było to również wydarzenie programu eTwinning.

Uczestniczyło w nich blisko 150 osób: bibliotekarze z bibliotek szkolnych, pedagogicznych, publicznych i naukowych oraz przedstawiciele organizacji i stowarzyszeń bibliotekarskich, związków zawodowych.

Zgromadzonych powitała Ewa Niedbała, wiceprezes Okręgu Śląskiego Związku Nauczycielstwa Polskiego w Katowicach. Wśród gości obecni byli m.in. dr hab. Dagmara Bubel, dyrektor Biblioteki Głównej Politechniki Częstochowskiej, Krzysztof Kobiąłka, dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im. J. Lompy w Katowicach, Anita Góral, wicedyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej im.

J. Lompy w Katowicach, Renata Lipniewska, wicedyrektor ds. Bibliotek Pedagogicznych Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie, Beata Grzanka, dyrektor Biblioteki Publicznej im. dr. Władysława Biegańskiego w Częstochowie, Jan Kraśkiewicz, redaktor naczelny „Ogniskowca”.

Jako pierwsza głos zabrała dr Agata Arkabus, nauczyciel bibliotekarz Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie, przewodnicząca Sekcji Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz członek Krajowej Rady Bibliotecznej. Prelegentka w referacie zatytułowanym **„Programy i granty wspierające pracę biblioteki szkolnej”** omówiła programy rządowe oraz granty, skierowane do szkół i placówek oświatowych, w tym również bibliotek szkolnych. Do jednego z najważniejszych programów rządowych należy Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, dzięki któremu biblioteki szkolne mogą pozyskać środki finansowe na zakup książek i wyposażenia. Program umożliwia zakup książek papierowych, jak też audio- i e-booków oraz książek będących nagrodami książkowymi dla uczniów biorących udział w działaniach promujących czytelnictwo. Ważnym elementem tej edycji programu jest możliwość sfinansowania zmian aranżacji wnętrza biblioteki oraz przygotowania dla nauczycieli bibliotekarzy warsztatu pracy, np. zakup komputera z oprogramowaniem bibliotecznym, a także mebli.

Kolejnym rządowym programem omówionym w czasie wystąpienia był program „Aktywna Tablica”. Głównym celem programu jest umożliwienie wykorzystywania w procesie dydaktycznym sprzętu, nowoczesnych pomocy dydaktycznych oraz narzędzi do edukacji i terapii. Ważnym zadaniem programu jest również podniesienie kompetencji uczniów i nauczycieli przez zmianę sposobu myślenia o możliwościach wykorzystania nowych technologii. W ramach programu „Aktywna Tablica” można uzyskać sprzęt i pomoce dydaktyczne, tj.: laptopy wraz ze sprzętem umożliwiającym przetwarzanie wizerunku i głosu udostępnianego przez ucznia lub nauczyciela w czasie rzeczywistym za pośrednictwem transmisji audiowizualnej, tablice interaktywne, projektory lub projektory ultrakrótkoogniskowe, głośniki lub inne urządzenia pozwalające na przekaz dźwięku, interaktywne monitory dotykowe o przekątnej ekranu co najmniej 55 cali.

Wiele organizacji i fundacji przekazuje szkołom środki finansowe na zakup sprzętu komputerowego (Fundacja Tauron, Fundacja Orange z programem Super Koderzy, Edukacyjna Fundacja im. Romana Czerneckiego).

Aby skorzystać z programów i grantów skierowanych do szkół i placówek oświatowych należy na bieżąco obserwować propozycje programów i grantów Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz fundacji i organizacji pozarządowych.

➤ blog Sekcji Bibliotekarskiej przy Oddziale ZNP w Częstochowie

Następnie Monika Regulska, reprezentująca Krajowe Biuro Programu eTwinning i Fundację Rozwoju Systemu Edukacji w swoim referacie pt. **„Program eTwinning – najważniejsze informacje i oferta bezpłatnego rozwoju zawodowego”** przedstawiła korzyści jakie stwarza uczniom i nauczycielom udział w działaniach oferowanych przez europejski program współpracy szkół eTwinning. Realizowane w bezpiecznym portalu internetowym projekty umożliwiają rozwijanie kluczowych kompetencji oraz przedstawiają zagadnienia zawarte w Podstawie programowej kształcenia ogólnego, a także europejskie systemy edukacji.

„Analiza polskich czasopism w zasobach ogólnodostępnych online na stronach internetowych czasopism/wydawców jako czynnik usprawniający działalność informacyjną biblioteki uczelniczej” to tytuł wystąpienia Urszuli Knop, kustosa Biblioteki Głównej Politechniki Częstochowskiej. Prelegentka przedstawiła wyniki własnych badań dotyczących otwartych zasobów czasopism, także tych prenumerowanych przez bibliotekę.

Kolejne wystąpienie pt. **„Projekty i programy wspierające czytelnictwo”** autorstwa Anny Hiller, koordynatora Kampanii Cała Polska Czyta Dzieciom oraz Anny Dąbrowskiej, nauczyciela bibliotekarza Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie to wiele pomysłów na realizację szeroko pojętej edukacji czytelniczej i medialnej. W prezentacji przypomniane zostały: zajęcia, konkursy, projekty i szkolenia realizowane w bibliotece pedagogicznej, także bogata oferta zajęć, warsztatów, konferencji, webinarów, spotkań czytelniczych przygotowanych w formie zdalnej dla uczniów i nauczycieli.

Aneta Przybyłowicz i Ernest Pidzik, nauczyciele bibliotekarze Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie w referacie **„Zintegrowana Platforma Edukacyjna wsparciem pracy pedagogicznej bibliotek”** w sposób przystępny przekazali praktyczne wskazówki wykorzystania materiałów zawartych na platformie oraz możliwości samodzielnej kreacji materiałów przez użytkowników.

„Współpraca biblioteki szkolnej z instytucjami kultury w realizacji zagadnień czytelniczych” to tytuł wystąpienia Aliny Grabnej, nauczyciela bibliotekarza Zespołu Szkół Samochodowych w Częstochowie i prezesa Oddziału Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich w Częstochowie, Lidii Mikulskiej, kierownika Filii nr 6 Biblioteki Publicznej im. dr. Władysława Biegańskiego oraz dr Renaty Sowady, nauczyciela bibliotekarza Szkoły Podstawowej nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej-Curie, przewodniczącej Sekcji Bibliotekarskiej Związku Nauczycielstwa Polskiego w Częstochowie i Okręgowej Sekcji Bibliotekarskiej Związku Nauczycielstwa Polskiego w Katowicach.

Podczas Konferencji i Forum przedstawiono laureatów dwóch konkursów:

❑ **VIII Wojewódzki Konkurs Fotograficzny dla Uczniów „Biblioteka w oczach czytelnika”** pod patronatem Jadwigi Aleksandry Rezler, prezesa Okręgu Śląskiego ZNP w Katowicach. Konkurs zorganizowała Okręgowa Sekcja Bibliotekarska ZNP, a sponsorem nagród był Zarząd Okręgu Śląskiego ZNP w Katowicach.

Laureaci:

– szkoła podstawowa klasy 3-6

I miejsce – Borys Borda, klasa 5, Szkoła Podstawowa nr 29 z Oddziałami Sportowymi im. A. Szklarskiego w Dąbrowie Górniczej, opiekun Katarzyna Paliga;

II miejsce – Fabian Młynarczyk, klasa 3, Szkoła Podstawowa nr 25 im. Stefana Żeromskiego w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 w Dąbrowie Górniczej, opiekun Katarzyna Paliga;

III miejsce – ex aequo Oliwia Kowalska, Oliwia Kuta-Łebek klasa 6a, Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. M. Skłodowskiej-Curie w Częstochowie, opiekunki Miłostawa Pasternak, Izabela Sitek, Renata Sowada, Agnieszka Szczepaniak;

RECENZJA

– szkoła podstawowa klasy 7-8:

I miejsce – Luiza Smędzik, klasa 8, Szkoła Podstawowa nr 29 z Oddziałami Sportowymi im. A. Szklarskiego w Dąbrowie Górniczej, opiekun Katarzyna Paliga;

II miejsce – Adrianna Więcek, klasa 8, Szkoła Podstawowa nr 29 z Oddziałami Sportowymi im. A. Szklarskiego w Dąbrowie Górniczej, opiekun Katarzyna Paliga;

– szkoła ponadpodstawowa:

I miejsce – Bartosz Gomółka, klasa Ib TS, Zespół Szkół Samochodowych w Częstochowie, opiekunki Alina Grabna, Anna Majchrzak;

II miejsce – Kamil Jura, klasa Ib TS, Zespół Szkół Samochodowych w Częstochowie, opiekunki Alina Grabna, Anna Majchrzak.

Komisja pracowała w składzie: przewodnicząca Anna Przygódzka, kierownik Filii nr 13 Biblioteki Publicznej im. dr. Władysława Biegańskiego w Częstochowie, członkowie: Anna Hiller i Anna Dąbrowska, nauczycielki bibliotekarki Publicznej Biblioteki Pedagogicznej Regionalnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli „WOM” w Częstochowie. Wyniki konkursu przedstawiła przewodnicząca Anna Przygódzka.

■ **XV Jubileuszowy Konkurs Powiatowy dla Uczniów „Wszystko o bibliotecę” na Prezentację Multimedialną** pod patronatem Grzegorza Sikory, prezesa Oddziału ZNP w Częstochowie. Nagrody ufundował Zarząd Oddziału ZNP w Częstochowie.

Laureaci:

– szkoła podstawowa:

I miejsce: Justyna Stanior, klasa 8b, Szkoła Podstawowa nr 24 im. Jana Marcina Szancera w Częstochowie, opiekun Anna Romianowska;

II miejsce: Zofia Dudek, klasa 8b, Szkoła Podstawowa nr 24 im. Jana Marcina Szancera w Częstochowie, opiekun Anna Romianowska;

III miejsce: Oliwia Kowalska i Oliwia Kuta-Łebek, klasa 6a, Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie, opiekunki: Beata Otocka, Miłoslawa Pasternak, Izabela Sitek, Renata Sowada;

III miejsce: Maciej Kimla, Filip Gosławski, klasa 7d, Szkoła Podstawowa nr 53 z Oddziałami Integracyjnymi im. Marii Skłodowskiej-Curie w Częstochowie, opiekunki: Lidia Kapkowska, Miłoslawa Pasternak, Izabela Sitek, Renata Sowada.

– szkoła ponadpodstawowa:

I miejsce: Igor Równiak kl. IIIf TM Zespół Szkół Samochodowych w Częstochowie, opiekunki: Alina Grabna i Anna Majchrzak.

W komisji konkursu pracowali: Izabela Bajor, przewodnicząca oraz członkowie: Aneta Przybyłowicz i Ernest Pidzik, nauczyciele bibliotekarze Publicznej Biblioteki Pedagogicznej RODN „WOM” w Częstochowie. Werdykt przedstawili: Aneta Przybyłowicz i Ernest Pidzik.

Nagrody przekazane zostały do szkół.

W związku z Konferencją i Forum ukazały się „Biuletyn Informacyjny Okręgowej Sekcji Bibliotekarskiej ZNP w Częstochowie” oraz „Biuletyn Informacyjny Sekcji Bibliotekarskiej przy Oddziale ZNP w Częstochowie”.

III Konferencję i XVII Forum zorganizowali: Sekcja Bibliotekarska przy Oddziale Związku Nauczycielstwa Polskiego, Oddział Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Oddział Towarzystwa Nauczycieli Bibliotekarzy Szkół Polskich w Częstochowie, przy współpracy: Publicznej Biblioteki Pedagogicznej, Regionalnego Ośrodka Doskonalenia „WOM” w Częstochowie, Biblioteki Publicznej im. dr. Władysława Biegańskiego w Częstochowie, Biblioteki Głównej Politechniki Częstochowskiej, Sekcji Bibliotek Pedagogicznych i Szkolnych Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz Okręgowej Sekcji Bibliotekarskiej Związku Nauczycielstwa Polskiego w Katowicach.

Obrady podczas Konferencji i Forum pokazały aktywną działalność bibliotekarzy bibliotek szkolnych, pedagogicznych, publicznych i naukowych, która realizowana była w zmienionej przez pandemię rzeczywistości. Jej uczestnicy poznali ciekawe inicjatywy biblioteczne, możliwości pozyskiwania dodatkowych środków finansowych dla bibliotek z programów i grantów, ale także założenia i funkcje Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej, programu eTwinning oraz jego ofertę szkoleniową dla nauczycieli, a także badania naukowe związane z otwartymi zasobami czasopism.

Wszelkie informacje na temat Konferencji i Forum, w tym prezentacje towarzyszące wystąpieniom prelegentów, dostępne są na stronie: <https://tiny.pl/9djt9>.

Oprac. dr Agata Arkabus,
przewodnicząca Sekcji Bibliotek
Pedagogicznych i Szkolnych SBP,
Anna Dąbrowska, Alina Grabna, Anna Hiller,
Renata Sowada, Krzysztof Górecki,
Zarząd Sekcji Bibliotekarskiej
przy Oddziale ZNP w Częstochowie

Komiksy i gry z oferty wydawnictwa Egmont z nagrodami głównymi XX edycji konkursu Świat Przyjazny Dziecku

Decyzją Kapituły organizowanego przez Komitet Ochrony Praw Dziecka konkursu „Świat Przyjazny Dziecku”, wydawnictwo Egmont otrzymało cztery nagrody główne i jedno wyróżnienie. Nagrody główne otrzymały: seria „Mój pierwszy komiks 5+” oraz „Złota Kolekcja. Kajko i Kokosz”, a także gry planszowe „Pędzące żółwie XXXL” i „Basia w zoo”. Jury doceniło również grę „TERRA. Jak dobrze znasz świat?” przyznając jej wyróżnienie.

Organizowany od dwóch dekad konkurs „Świat Przyjazny Dziecku” to jeden z najstarszych projektów Komitetu Ochrony Praw Dziecka. Jego głównym celem jest wyróżnienie i nagrodzenie produktów, miejsc i inicjatyw, które w znaczący sposób wpływają na rozwój poznawczy, społeczny i emocjonalny oraz wrażliwość estetyczną dzieci. Pro-

W cyklu znalazły się wyjątkowe i nagradzane europejskie serie, przepięknie zilustrowane, z mądrymi i ciekawymi scenariuszami: „Opowieści z Bukowego Lasu”, „Pan Borsuk i pani Lisica”, „W cieniu drzew”, oraz „Bartłomiej i Karmelek”.

„Opowieści z Bukowego Lasu” Loïca Jouan-nigota to seria komiksów opowiadających o przy-

KSIĄŻKI

muając nagrodzone w konkursie projekty i produkty, KOPD pomaga rodzicom i opiekunom wybierać najlepsze, wartościowe i bezpieczne produkty dla dzieci.

W kategorii KSIĄŻKI dla dzieci 0-7 lat nagrodę główną otrzymała seria „Mój pierwszy komiks 5+”. Wszystkie albumy z tej serii doskonale czyta się wspólnie z dzieckiem, ale też są idealnymi propozycjami na pierwsze samodzielne lektury.

godach króliczej rodziny Rabatków, która mieszka na szczycie pięknego zielonego wzgórza. To sympatyczna, lekka i pełna humoru historia z przebogatymi kolorowymi ilustracjami, które aż kipią od szczegółów cieszących oko nie tylko najmłodszych czytelników. Ludzkie charaktery w zwierzęcych maskach, zabawne perypetie i próba zmierzenia się z innością, która zamiast dzielić, łączy sympatycznych bohaterów, to z kolei wyróżniki serii „Pan

Borsuk i pani Lisica” Brigitte Luciani i Evely Tharlet. **„W cieniu drzew”**, autorstwa francuskiego artysty posługującego się pseudonimem Dav, to pogodny, ciepły i zabawny komiks dla najmłodszych, który z pewnością sprawi przyjemność także dorosłym czytelnikom. Albumy z serii **„Bartłomiej i Karmelek”** włoskiej pisarki Silvii Vecchini i Sualzo charakteryzują się prostotą opowieści oraz akwarelowymi ilustracjami i stanowią wspaniałe połączenie komiksu z klasyczną książeczką z obrazkami.

Główną nagrodę w kategorii KSIĄŻKI dla dzieci 8-17 lat otrzymała licząca na ten moment dwa tomy „Złota Kolekcja. Kajko i Kokosz”. To jubileuszowa edycja, przygotowana przez wydawnictwo z okazji 50. urodzin serii „Kajko i Kokosz”, które przypadają w 2022 r. Kolekcja składa się docelowo z sześciu tomów, w których zebrane zosta-

na wszystkie komiksy „Kajko i Kokosz” – w kolejności chronologicznej. Za renowację kolorystyczną oryginalnych plansz komiksowych i okładek odpowiada Arkadiusz Salamoński. Dodatkowo do każdego z sześciu albumów „Złotej Kolekcji” jest obszerne posłowie Krzysztofa Janicza, zawierające wiele cennych informacji i ciekawostek o historii serii oraz samym Januszu Chryście. Czytelnicy kolekcji znajdą też liczne archiwalne zdjęcia, okładki, ilustracje i szkice.

W kategorii GRY dla dzieci 0-7 lat wydawnictwo Egmont zdobyło aż dwie nagrody za gry „Pędzące żółwie XXXL” oraz „Basia w zoo”. „Pędzące żółwie XXXL” to ogromne pudło, w którym znajdują się powiększone elementy z gry „Pędzące żółwie”. Gra idealnie nadaje się na rodzinne rozgrywki na podłodze, a także sprawdzi się podczas urodzin dziecka czy imprez okolicznościowych w większym gronie. Dzięki imponującym rozmia-

rom może być z powodzeniem wykorzystywana podczas zajęć edukacyjnych czy eventów rodzinnych i planszówkowych. Z grą „Basia w zoo” wszyscy fani Basi będą mogli wcielić się w ulubioną bohaterkę i pozostałe postaci znane z bestsellerowej serii książek Zofii Staneckiej i Marianny Oklejak. Łatwe do wytłumaczenia reguły i krótkie, piętnastominutowe rozgrywki zapewniają pełną emocji rozgrywkę nawet najmłodszym graczom.

Wyróżnienie w kategorii GRY dla dzieci 7-17 lat otrzymała gra „TERRA. Jak dobrze znasz świat?” niemieckiego twórcy i wydawcy gier planszowych – Friedemanna Friese. To imprezowo-familijna gra, która wróciła na polski rynek w nowej

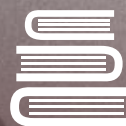

szacie graficznej i ze zaktualizowanymi zadaniami. „TERRA” to idealna gra na spotkanie z rodziną i przyjaciółmi. Ma proste reguły, zapewnia emocjonującą rozgrywkę i dostarcza mnóstwo ciekawych informacji.

Oprac. na podstawie informacji prasowej

Kto zdradził Anne Frank

autorstwa Rosemary Sullivan

PRZEJŚCIE

23 marca br. nakładem wydawnictwa HarperCollins Polska ukaże się długo oczekiwana relacja z fascynujących, wieloletnich poszukiwań prawdy o tym, kto wydał Anne Frank i jej rodzinę nazistom. Temat podjął zaintrygowany nim Vincent Pankoke, emerytowany agent FBI, który stanął na czele międzynarodowego zespołu badawczego złożonego z ekspertów i wolontariuszy gotowych przeanalizować kilometry archiwów w celu poznania wydarzeń z przeszłości. Ich drogę do prawdy w pasjonujący sposób spisała doświadczona i uznana autorka Rosemary Sullivan, która okraszając fakty plastycznym obrazem pełnego niepokojów wojennego Amsterdamu, wyjawia nam krok po kroku *Kto zdradził Anne Frank*.

Korzystając z nowoczesnej technologii, niedawno odkrytych dokumentów i wyrafinowanych metod śledczych, międzynarodowy zespół ekspertów – prowadzony przez zafascynowanego sprawą emerytowanego agenta FBI – rozwiązał zagadkę, która od zakończenia II wojny światowej intrygo-

wała kolejne pokolenia: kto wydał Anne Frank i jej rodzinę? I dlaczego?

Ponad trzydzieści milionów osób przeczytało *Dziennik Anne Frank*, świadectwo nastoletniej dziewczyny. Anne pisała go, ukrywając się z rodziną i czterema innymi osobami w amsterdamskiej oficynie w czasie II wojny światowej aż do chwili aresztowania przez nazistów i zsyłki do obozu koncentracyjnego. Jednak pomimo wielu prac – artykułów, książek, sztuk teatralnych i powieści – opowiadających historię Anne, nikt jednoznacznie nie wyjaśnił, jak ośmiu ludziom udało się przetrwać przez ponad dwa lata i kto lub co ostatecznie doprowadziło nazistów na ich trop.

Emerytowany agent FBI Vincent Pankoke i jego niestrudzeni śledczy z ogromną pieczołowitością przestudiowali dziesiątki tysięcy stron akt, w tym nigdy wcześniej nie odkrytych. Przeprowadzili też rozmowy z wieloma potomkami ludzi, którzy znali

Franków. Korzystając z metod opracowanych przez FBI, zespół skrupulatnie odtworzył wielomiesięczny tok wydarzeń poprzedzający niesławne aresztowanie – i doszedł do wstrząsającego wniosku.

Kto zdradził Anne Frank to pasjonująca relacja z tej misji. Rosemary Sullivan przedstawia śledczych, wyjaśnia motywy zarówno ukrywających się, jak i ich prześladowców oraz kreśli sylwetki podejrzanych. Całość dopełnia plastycznymi obrazami Amsterdamu z czasów wojny – miejsca, w którym bez względu na zamożność, wykształcenie czy podejmowane środki ostrożności nigdy nie było wiadomo komu można zaufać.

xxx

ROSEMARY SULLIVAN, autorka piętnastu książek, zasłynęła zwłaszcza dzięki niedawno wydanej biografii *Córka Stalina*. Książka ta ukazała się w dwudziestu trzech krajach, zdobyła Nagrodę Plutarcha Międzynarodowego Stowarzyszenia Biografów i trafiła do finału dwóch innych wyróżnień – przyznawanej przez PEN America nagrody im. Jacqueline Bograd Weld (w kategorii: Biografia) oraz Nagrody Narodowego Koła Krytyków Książki (NBCC). Inna książka Rosemary, *Villa Air-Bel*, została wyróżniona nagrodą Kanadyjskiego Towarzystwa Jad Waszem w kategorii: Historia Holokaustu.

Rosemary Sullivan ma tytuł *profesor emeritus* Uniwersytetu Toronto; prowadziła wykłady w Kanadzie, USA, Europie, Indiach i Ameryce Łacińskiej.

Oprac. na podstawie informacji prasowej

BOGDAN KLUKOWSKI (1939-2022)

Ze smutkiem informujemy, że 14 lutego zmarł Bogdan Klukowski. Polonista, współpracował z Instytutem Książki i Czytelnictwa Biblioteki Narodowej zajmując się rynkiem książki i księgarstwem. Pracował na różnych stanowiskach w instytucjach związanych z książką i czytelnictwem, m.in. w związkach zawodowych, ZLP i SKP. Po 1989 r. był m.in. dyrektorem Departamentu Książki w Ministerstwie Kultury i Sztuki, a także redaktorem naczelnym dwutygodnika „Świat Książki”.

Opracował antologię *My deportowani* (1989). Recenzent książek i współpracownik czasopism: „Nowe Książki”, „Poradnik Bibliotekarza”, „Bibliotekarz”, „Przegląd Księgarski i Wydawniczy”, „Notes Wydawniczy”, „Magazyn Literacki KSIĄŻKI”, „Biblioteka Analiz”, „Wiadomości Księgarskie”.

Autor książek: m.in. *Książka w świecie współczesnym* (2003), *Książnice Narodowe świata* (2005), *Księgarstwo i zawód księgarza w Polsce* (2008), *E-booki w kraju i na świecie* (2012), *Audiobooki w kraju i na świecie* (2013), *Sylwetki Przewodniczących SBP Organizacji Bibliotekarzy Polskich 1917-2017* (2017). Opublikował z Markiem Toberą: *W tym niezwykłym czasie. Początki transformacji polskiego rynku książki (1989-1995)* (2013).

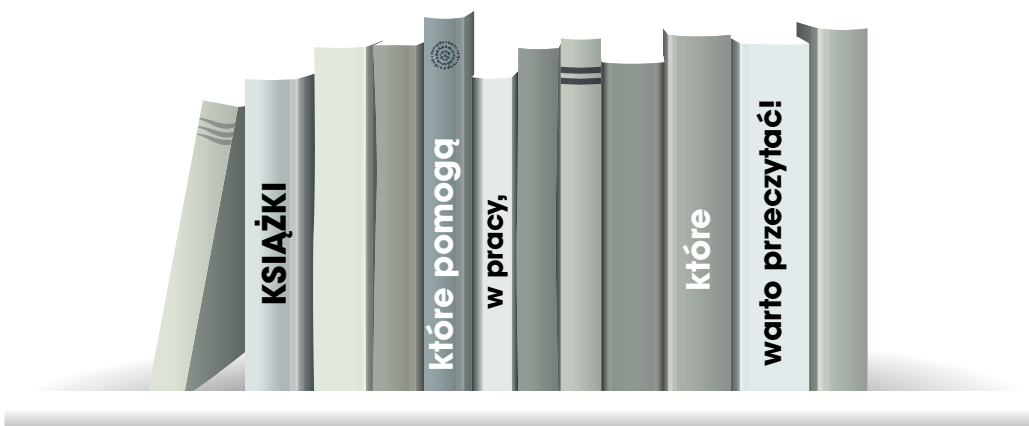
Wykładał na kursach zawodowych Stowarzyszenia Księgarzy Polskich i na księgoznawczych studiach podyplomowych.

Odnaczony: Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, Odznaką Honorową „Zasłużony dla Warszawy” i Złotą Odznaką Honorową Stowarzyszenia Księgarzy Polskich, którego był członkiem honorowym.

Towarzyski, ceniony za spokój, rzeczowość i rzetelne podejście do każdego problemu oraz za pogodne usposobienie. Będzie nam Go brakowało.

Pogrzeb Bogdana Klukowskiego odbył się 21 lutego w kościele pw. NMP Matki Miłosierdzia przy ul. św. Bonifacego 9 (Stegny) – następnie na cmentarzu w Pyrach.

- ➔ **Dariusz Jaruga: *Komunikacja sieciowa: źródła informacji Big Data*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2021, 276 s., (Nauka, Dydaktyka, Praktyka; 204), ISBN 978-83-65741-75-2.**

Głównym celem książki jest pogłębiona analiza metod i narzędzi, umożliwiających realizację badań w zakresie dużych zbiorów informacji określanych jako Big Data. Współcześnie naturalnym środowiskiem operowania informacją, a szczególnie jej dystrybucją, wymianą i komunikacją jest internet oraz dostępne w nim usługi. Za jego pośrednictwem użytkownik sieci wymienia informacje, załatwia wiele podstawowych potrzeb życiowych związanych z dniem codziennym – zakupy, sprawy urzędowe, służbowe, prywatne. Użytkownicy internetu, poza swobodnym dostępem do opublikowanych materiałów, mogą też czynnie uczestniczyć w tworzeniu nowych treści i komunikować się między sobą. Internet jest miejscem spotkań, rozrywki, prowadzenia działalności zawodowej. Każda z tych usług związana jest z informacją i jej przesyłaniem, z szeroko pojętą komunikacją. Główny nacisk w opracowaniu położono na źródła informacji oraz na opracowanie metodyki ich kolekcjonowania na potrzeby procesu rafinacji danych. Książka składa się z trzech rozdziałów: *Big Data we współczesnym świecie, System Big Data Jazon, System Jazon. Badania*. Współcześnie tworzenie nowej informacji odbywa się szybciej niż kiedy-

kolwiek wcześniej, a sieć odgrywa kluczową rolę w jej przekazywaniu. Informacja jest bardzo cennym dobrem, z którego można czerpać ogromne korzyści. Każdy pomysł na opracowanie metodyki kolekcjonowania użytecznych informacji na potrzeby procesu rafinacji należy uznać za godny uwagi, szczególnie ważny dla bibliotekarzy.

- ➔ ***Medialno-społeczny obraz COVID-19. Solidarność czy polaryzacja – podsumowanie, diagnoza, rekomendacje*. Red. Monika Kaczmarek-Śliwińska. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, 2021, 188 s., (Komunikacja Społeczna i Media – Teoria, Metodologia, Praktyka; 1), ISBN 978-83-65741-78-3.**

Wydawnictwo Naukowe i Edukacyjne Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich zaczęło wydawać nową serię

„Komunikacja Społeczna i Media – Teoria, Metodologia, Praktyka”. Nadrzędnym zamierzeniem nowego przedsięwzięcia naukowego i wydawniczego jest przedstawienie wieloaspektowości i interdyscyplinarności nauki o komunikacji społecznej i mediach. Pierwszy numer tej serii dotyczy pandemii rozumianej jako katalizator licznych zmian w przestrzeni społecznej i jako soczewka pokazująca to, co w czasach normalności traktowano jako typowe elementy codzienności. Wywołane przez COVID-19 strach, stres, niepewność i destabilizacja nałożyły się na: świat polityki, biznesu, sfery społecznej, zdrowia i medycyny, mediów, wiary i religii czy w końcu edukacji. Jak zaznaczyła we wstępie redaktorka niniejszego tomu, w publikacji można poszukać odpowiedzi na pytania: „Jak w tym pełnym sprzeczności, trudnym czasie zachowały się środki przekazu, same mocno doświadczone pandemiczną rzeczywistością? Jaką postawę przyjęli bohaterowie przekazów medialnych, a jaką przyjęło bliższe i dalsze otoczenie mediów? Jak reagowali obywatele?”

Rok 2022 będzie już 76.

dla trzcianeckiej biblioteki –

jak rozpoczniemy swoje czwarte ćwierćwiecze?

Z entuzjazmem, energią i pozytywnym nastawieniem, w końcu miesiąc temu Biblioteka Publiczna i Centrum Kultury im. Kazimierza Włakowiczówny w Trzcinie została mianowana najlepszą instytucją w Polsce w Rankingu Bibliotek 2021 „Rzeczpospolitej” i Instytutu Książki, a zatem ambitnych planów i motywacji do ich realizacji nie brakuje.

Prowadzenie biblioteki XXI w. to naturalnie dużo większe wyzwanie niż niegdyś – globalne czytelnictwo spada, dzieci, młodzież i dorośli obcuja coraz częściej z edukacją, kulturą (i co gorsza ze sobą) w formie zdalnej, a oferta zajęć i atrakcji pozaczYTElniczych, które wzbudzają zainteresowanie i na które stać mieszkańców jest coraz szersza. BPiCK, jak wiele innych bibliotek, tej coraz ostrzejszej konkurencji będzie starała się sprostać. Szukujemy nowe formy aktywizujące potencjalnych czytelników, przede wszystkim będą to działania personalizowane, kierowane bezpośrednio do poszczególnych, różniących się zasadniczo od siebie,

grup czytelników i odbiorców: Dziecięcy Klub Biblioteczny dla najmłodszych, Klub Biblioteczny dla młodzieży czy warsztaty i spotkania autorskie dla seniorów, to tylko kilka z pomysłów do realizacji. W oczekiwaniu członków naszej czytelniczej społeczności z jednej strony musimy się wpisać, z drugiej zaś pragniemy je kreować. Co więcej, z racji funkcjonowania jako biblioteka, ale i centrum kultury, nasza oferta jest o wiele bogatsza niż sama promocja czytelnictwa. Z powodzeniem możemy ją wzmacniać właśnie wykorzystaniem innych narzędzi i „przemyceniem” promocji książki podczas zupełnie odmiennych wydarzeń i działań – wy-

staw artystycznych, imprez plenerowych, czy nawet spotkań miłośników gier planszowych.

Jednocześnie zintensyfikujemy wykorzystanie nowych technologii i form przekazu, zwiększymy dostęp do treści oferowanych elektronicznie: e-czasopism, e-booków, audiobooków, jak również planujemy wyróżnić się w tych przestrzeniach, w których dotychczas byliśmy nieobecni, np.: Tik-Tok, Instagram, citylighty, czy słupy ogłoszeniowe – wszystko po to, by być tam, gdzie ludzie spędzają czas. Nie zawsze jesteśmy w stanie dotrzeć z komunikatem do tych, którym do nas nie po drodze. Jeśli takie osoby same nie zmieniają swoich przyzwyczajeń, być może uda się nam dotrzeć z ofertą czytelniczą, kiedy wykorzystamy te kanały, które oni najczęściej wykorzystują. Mamy również inne wymagania wobec samych siebie – stałe podnoszenie kompetencji pracowników oraz pełniejsze dostosowanie przestrzeni do wymogów dostępności, tak by nasza instytucja kultury była placówką bez barier, a tym samym otwartą na kolejne grupy czytelników i odbiorców. W konkursach dotacyjnych i grantowych oceniający na pewno natrafią na nasze wnioski o dofinansowanie dotyczące wykorzystania nowych technologii (transmisje online, studio audio-video) i coraz powszechniejszych, ale na naszym obszarze wciąż innowacyjnych narzędzi (książkomaty, plenerowe czytelnie). Ciekawym wyzwaniem będzie współprowadzenie Ośrodka Edukacji Ekologicznej, o które wzbogaciła się społeczność jednej z aktywniejszych gminnych wsi.

Nie da się ukryć, że w ubiegłym roku, mimo sytuacji epidemicznej utrudniającej standardowe funkcjonowanie, poświęciliśmy wiele godzin na to,

by nasza działalność była zauważalna, a czytelnicy nie zniechęcili się do odwiedzin biblioteki. Działalność hybrydowa, czyli podwójna *de facto* praca, pozwoliła na dotarcie do większej liczby zainteresowanych, także tych, którym zdrowie nie pozwoliłoby w innym przypadku skorzystać z udziału w danym wydarzeniu (transmisje na żywo online), czy usłudze (książka na telefon, książka na wynos). Tych mieliśmy mimo covidowych obostrzeń nie mniej niż zwykle. Staraliśmy się nie ograniczać działalności, a wręcz przeciwnie organizować jeszcze więcej, zmieniając formułę spotkań, dostosowując się do wymagań sanitarnych, lecz wciąż w sposób atrakcyjny zachęcając do udziału. Wydaje się, że właśnie to podejście pozwoliło nam osiągnąć zeszłoroczny sukces. Wśród naszych gości na spotkaniach czytelniczych nie zabrakło rozpoznawalnych postaci m.in.: Joanny Bator, Mariusza Szczygła, Zofii Staneckiej czy Jerzego Bralczyka. W sumie w strukturze BPICK funkcjonuje 41 stałych form zajęciowych innych niż czytelnice oraz 11 typowo bibliotecznych. Do tego: konkursy, wycieczki, półkolonie, akcje kierowane do dzieci, rodziców, jak i ich seniorów. Dobrze przyjętą inicjatywą było również tzw. Wielkie Malowanie zrealizowane już nie tylko w Trzciance, ale we wszystkich 20 sołectwach tej gminy.

Istotnym elementem i siłą napędową działalności animacyjnej było objęcie przez BPICK nadzoru i odpowiedzialności za nowo powstały w wyniku rewitalizacji centrum miasta obiekt pn. Centrum Integracji Społecznej. Przeniesiona do przeszło 1000-metrowej kubatury działalność kulturalna wraz z inicjatywami społecznymi, w połączeniu ze świeżymi pomieszczeniami konferencyjno-ekspo-

OSIMODORS - GMINA
BIBLIOTEKA - KRAJOWA

zycyjnymi oraz rewelacyjnie wyposażoną salą widowiskową, dały efekt w postaci wielu wydarzeń i działań, którymi przyciągnęliśmy wszystkie możliwe grupy społeczne od seniorów, przez artystów i sportowców, po najmłodszych. Współpraca z szeregiem organizacji pozarządowych, jak i grup nieformalnych pozwoliła na osiągnięcie dodatkowego efektu synergii – ludzie różnych pasji, dają z siebie więcej przy odrobinie wsparcia, a i naszej załodze pracuje się lepiej, gdy współpraca polega na wzajemnym

w Polsce. Obecnie mieści się w urokliwej kamienicy przy ul. Sikorskiego. Pomieszczenie Wypożyczalni dla dorosłych, dzięki dotacji z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, zostało zaaranżowane przez pracowników w taki sposób, by zaakcentować historię budynku oraz mieszczącej się w nim instytucji. W kamienicy z przełomu XIX i XX w. do 1945 r. mieścił się miejski gościniec – „Deutsches Haus”, a następnie restauracja „Polonia”, dlatego i teraz centralne miejsce stanowi lada biblioteczna, sty-

wspieraniu się i motywowaniu, a nie tylko wykonywaniu usług zabezpieczenia imprez. Dzięki nowym przestrzeniom udało się zrealizować: gminne akademie, spotkania autorskie i koncerty dla szerszej niż zwykle publiczności. Szereg powyższych czynników, opartych niemniej na zaangażowaniu pracowników BPICK, pozwoliło nam cieszyć się na koniec roku z wyjątkowego wyróżnienia.

Faktem jest, że trzcieńska biblioteka już od kilku lat pojawiała się w czołówce instytucji tego typu

lizowana na ladę hotelową, w tle widać dużą reprodukcję starej pocztówki z przedwojennym hotelem, a wchodzącego wita literacki opis fresku Michała Anioła – mural z cytatem z jednego z pierwszych i najstarszych woluminów księgozbioru. Trzcieńska biblioteka to miejsce, w którym wzajemnie przenikają się literatura, kultura i sztuka, w którym trwa mariaż tradycji z nowoczesnością. Jednocześnie BPICK pełni nadzór nad sześcioma filiami bibliotecznymi w: Białej, Łomnicy, Niekursku, Nowej Wsi, Rychniku i Siedlisku, punktami bibliotecznymi w Runowie, w Klubie Senior+ w Trzciance oraz wszystkimi bibliotekami w powiecie, gdyż nasza biblioteka realizuje zadania biblioteki powiatowej dla powiatu czarnkowsko-trzcieńskiego. W 2018 r. nastąpiło połączenie Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Trzcianka z Trzcieńskim Domem Kultury i powstała Biblioteka Publiczna i Centrum Kultury im. K. Iłłakowiczówny w Trzciance, niemniej historia obecnie Najlepszej Biblioteki w Polsce sięga, jak wspomniano na samym początku, roku 1946.

Dominika Jeske
Biblioteka Publiczna Centrum Kultury w Trzciance

Biblioteki

– instytucje, które mają wielką moc sprawczą

szlachetna PACZKA

Czy zastanawiacie się czasem nad tym, jak olbrzymi potencjał drzemie w czytelnikach i użytkownikach skupionych wokół waszych bibliotek? A co gdyby tak wykorzystać go i zrobić coś dobrego dla innych, na przykład prezent pod choinkę dla potrzebującej rodziny tak jak Gminna Biblioteka Publiczna w Klembowie?

Nowości książkowe, kody na ebooki i audiobooki, spotkania z autorami, warsztaty, prelekcje – bibliotekarze dwoją się i trują, aby zadowolić swoich czytelników i przyciągnąć do biblioteki nowe osoby. I nagle w głowie pojawia się myśl, skoro jest nas

wolontariuszką Szlachetnej Paczki i zwróciła się do swoich czytelników, użytkowników i mieszkańców gminy z prośbą o współtworzenie świątecznego prezentu dla jednej z rodzin zgłoszonych do ogólnopolskiej bazy rodzin w potrzebie.

Wybór rodziny nie był prosty. Wiele z nich znajduje się w krytycznej wręcz sytuacji, a ich potrzeby są ogromne, jak np. remont dachu. Podejmując się udziału w akcji, należy dobrze zastanowić się, czy uda nam się sprostać wymaganiom podanym w opisie każdej z rodzin. Dlatego wybór padł na 36-letniego tatę, mieszkającego w sąsiedniej gminie, samotnie wychowującego 8-letnią córkę. Jej mama zmarła pięć lat wcześniej. Trzy najważniejsze potrzeby tej rodziny, porównując z innymi, były stosunkowo niewielkie: żywność i artykuły chemiczne, tona opału na zimę i używany laptop do nauki zdalnej. To właśnie używany laptop przesądził o wyborze tej rodziny oraz fakt, że tata, wypełniając kwestionariusz, zaznaczył, że nie oczekuje niczego dla siebie, skupił się wyłącznie

na potrzebach dziewczynki, wymieniając jako dodatkowe: ubrania, ciepłe buty na zimę „takie za kostkę” i akcesoria do malowania „bo córka bardzo lubi malować”.

Fot. w artykule z archiwum biblioteki

tak wielu, może warto byłoby powiedzieć: dziś to my potrzebujemy, drodzy Czytelnicy i Użytkownicy, Waszej pomocy. Tak zrobiła dyrektorka Gminnej Biblioteki Publicznej w Klembowie, która została

BIBLIOTEKA - SPOTKANIE

Po dokonaniu wyboru rodziny, dyrektor biblioteki ogłosiła informację o zbiorce produktów i pieniędzy wraz z prośbą o włączenie się do niej. Informacja ta została zamieszczona na stronie internetowej biblioteki, profilu na portalu społecznościowym, na stronie Urzędu Gminy w Klembowie i w lokalnym bezpłatnym miesięczniku. Wiadomość o zbiorce w klembowskiej bibliotece dotarła również do redakcji „Kurieru Warszawskiego”, którego ekipa nakręciła w bibliotece materiał, wyemitowany w TVP3. W bibliotece rozłożono ulotki, które wręczano czytelnikom wraz z wypożyczonymi przez nich książkami, na ladzie biblioteczej w bibliotece w Klembowie i filii w Woli Raszewskiej wystawiono skarbonek, a w widocznym miejscu kartony na produkty, oklejone logo Szlachetnej Paczki. I tak ruszyła lawina pomocy, która przeszła najśmielsze oczekiwania bibliotekarek. Do placówki wraz z podarkami zaczęli przychodzić nie tylko jej stali bywalcy, ale również osoby zupełnie z nią nie związane i osoby spoza gminy Klembów. Rozdzwoniły się telefony.

Słodycze, kosmetyki, chemia domowa, artykuły papierniczne, podobrazia malarskie i farby, pościele, ręczniki, ubrania, kilka par butów dla dziewczynki, ciepłe koce, zabawki, lalki Barbie i nowy różowy rower i 5700 złotych, które bibliotekarki

pa Lenovo, odzież zimową, buty, plecak oraz kartę podarunkową do sklepu Kaufland – tak ostatecznie wyglądała Szlachetna Paczka dla wybranej przez bibliotekę rodziny. Łącznie 26 pudeł (oraz rower i miś), pakowanych wspólnymi siłami przez pracowników biblioteki, Gminnego Ośrodka Kultury i Urzędu Gminy w Klembowie, które zawiózł do magazynu pan Tomasz, mieszkaniec sąsiedniej gminy, który, tak po prostu, zadzwonił do biblioteki i zadeklarował chęć pomocy.

Co dała bibliotece i bibliotekarkom organizacja Szlachetnej Paczki? Poza wielką frajdą z możliwości sprawienia potrzebującej rodzinie pięknego prezentu pod choinkę, przede wszystkim informację zwrotną, że może liczyć na skupioną wokół niej społeczność. Tym większa jest motywacja pracowników biblioteki do działania na jej rzecz w przyszłości. Ponadto zaangażowanie osób dotychczas niezwiązanych z biblioteką, daje wiarę w to, że wciąż jesteście instytucją godną zaufania. Bo jak inaczej nazwać fakt, gdy do biblioteki przychodzi zupełnie nieznana nam osoba i wrzuca do puszek 1800 zł, abyśmy mogły „kupić co potrzeba, laptopa czy węgiel” lub dzwoni ktoś, kto poświęca pół niedzieli, swój jedyny wolny dzień w tygodniu, na

dzwiganie, przewiezienie i wyładowanie paczek. To wszystko sprawia, że wbrew opiniom o tym, że w niedalekiej przyszłości biblioteki odejdą do lamusa, wciąż jesteśmy instytucjami, które posiadają swoją markę, które cieszą się sympatią i szacunkiem i w których dzieją się rzeczy ważne i potrzebne.

Tegoroczna paczka była drugą zorganizowaną przez klembowską bibliotekę i na pewno nie ostatnią. Biblioteka organizowała też u siebie akcję zapisów potencjalnych dawców szpiku kostnego, podczas której pobrano aż 96 wymazów. Moja dobra rada dla innych? Nie ograniczajcie się jedynie do wypożyczania książek i wydarzeń stricte biblioteczych. Nie bójcie się organizować akcje wykraczające poza działania kojarzące się z bibliotekami. Korzystajcie z potencjału, drzemącego w ludziach, którzy do was przychodzą i tych, którzy kiedyś, być może dawno, dawno temu, korzystali z biblioteki – może jednak powrócą? Pamiętajcie, że biblioteki są instytucjami, które mają wielką moc sprawczą.

wyjęły z dwóch skarbonek ustawionych w bibliotekach oraz trzeciej, którą spontanicznie zorganizowała Szkoła Podstawowa w Woli Raszewskiej, za które zakupiły 1,5 tony opału, nowiutkiego laptopa

Agnieszka Nowicka
Gminna Biblioteka Publiczna w Klembowie

Moda na **KSIĄŻKOMATY** w bibliotekach

Miłośnicy czytania z entuzjazmem przyjmują informacje o nowo instalowanych w różnych miastach Polski książkomatach. Te nowoczesne urządzenia pozwalają na zaoszczędzenie czasu, na ominięcie niedogodności związanych z godzinami pracy biblioteki, które nie są korzystne dla czytelnika, poza tym ciągły pośpiech, aktywny tryb życia, przepracowanie, te czynniki nie sprzyjają wizytom w bibliotece.

OSZMÓDZIE - GRODOWSKO
BIBLIOTEKA

▲ Książkomat w Kielcach, fot. Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

Aby z niego skorzystać wystarczy mieć kartę biblioteczną czytelnika. Nowoczesne książkomaty działają na podobnej zasadzie jak dobrze znane wszystkim paczkomaty. Umożliwiają samoobsługowe wypożyczanie książek o dowolnej godzinie, które zostały wcześniej zamówione

dla niego w wybranej bibliotece. Dzięki temu, że książkomaty swoje działanie opierają na połączeniu z siecią komputerową, są także w stanie odczytywać karty biblieczne użytkowników i przypisywać do nich odebrane książki. Rozwiązanie to sprawia, że biblioteki wciąż mają pełną kontro-

lę nad swoim księgozbiorem, wraz z informacjami o tym, który z czytelników posiada daną pozycję. Pierwsze tego typu urządzenie stanęło na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi już w 2015 r.

Zalety książkomatów dla czytelnika:

- zwrot i odbiór książek przez 24 godziny na dobę, 7 dni w tygodniu w czasie wygodnym dla czytelnika;
- zwracanie książek w wyznaczonym terminie, a co za tym idzie zaoszczędzenie czasu zapra-

cowanym czytelnikom, a terminowe oddawanie zapewnia uniknięcie kar biblioteczných;

- możliwość korzystania z zasobów biblioteczných zamawianych wcześniej w bibliotekach.

Zalety dla bibliotek:

- mogą one wypożyczać książki z zachowaniem reżimu sanitarnego;
- pracownicy mogą skupić się na innych zadaniach;
- mogą one ustawić książkomaty w niemal dowolnym miejscu w przestrzeni publicznej;
- rozwijają swoją markę, docierając do większego grona odbiorców usług biblioteczných;
- mają pełną kontrolę nad tym, kto, kiedy i na jaki czas wypożyczył daną pozycję, dzięki integracji książkomatów z programami komputerowymi.

Od 2020 r. można zauważyć wzrost zainteresowania bibliotek instalowaniem książkomatów, zwłaszcza w rejonach oddalenia od placówki, ich pojawienie się w przestrzeni publicznej świadczy o nowoczesnej formie promocji czytelnictwa, może ona przyciągnąć do bibliotek młodzież, a nawet dzieci. Poza tym w okresie pandemii COVID-19 i czasowego zamykania bibliotek, ograniczenia liczby czytelników, książkomaty zapewniają systematyczną obsługę w zakresie zwrotu i wypożyczenia książek. Koszt instalacji nie jest tani, wynosi ok. 16 tys. zł. Są one kupowane m.in. ze środków MKiDN czy samorządów.

Książkomaty pojawiają się w różnych miastach Polski.

Biblioteka Kraków uruchomiła trzy nowe książkomaty dla czytelników! Takie urządzenia to idealne rozwiązania dla każdego pracownego, czy nie mogącego odebrać swoich książkowych zamówień w godzinach otwarcia biblioteki. Książkomaty znajdują się w trzech różnych miejscach Krakowa: w Dębnikach, na Prądniku Białym oraz na osiedlu Złocień. Od 10 czerwca ub.r. Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie ponownie zaprosiła swoich czytelników na ul. Rajską i udostępniła korzystanie z bibliotecznego książkomatu.

Gdańsk ma już cztery książkomaty w gestii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej. Na Chełmie oraz na Kokoszkach stanęły 42-skratkowe urządzenia, na Morenie i Żabiance mniejsze – 18-skratkowe. Zostały one zakupione ze środków przekazanych przez Samorząd Województwa Pomorskiego i Miasto Gdańsk. Z gdańskich książkomatów można korzystać po użyciu Metropolitalnej

zra. Oficjalne uruchomienie książkomatów w Gdańsku przypadło na 27 grudnia ub.r. z okazji otwarcia wyremontowanej Biblioteki Chełm wraz z Galerią Fotoreporterów im. Maćka Kosycarza.

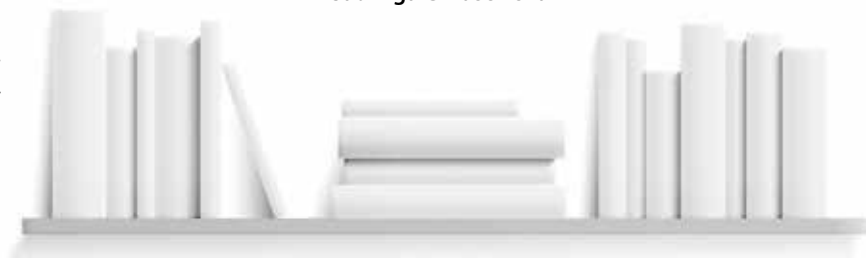
W Poznaniu pojawiły się pierwsze książkomaty Biblioteki Raczyńskich, zwłaszcza w tych miejscach miasta, gdzie dostęp do bibliotek jest ograniczony. We wszystkich 11 urządzeniach są 93 skratki na książki. W każdej z nich mieści się kilka publikacji. Oznacza to, że w bibliotecznych książkomatach jest łącznie ok. 3 tys. miejsc.

Książkomaty działają też w dzielnicach Warszawy na: Ursynowie, Woli, Pradze, Bielaniech, Bemowie, w Wawrze, od stycznia z tego urządzenia mogą korzystać czytelnicy Dzielnicowej Biblioteki Publicznej na Ochocie. W planach dalszy rozwój tych sprawdzonych już urządzeń w innych miejscach Warszawy.

Książkomaty znajdują się również w mniejszych miejscowościach, m.in. w Grodzisku Mazowieckim, Piasznicy, Mińsku Mazowieckim, Grójcu, Wadowicach, Tychach, Bolesławcu. Do korzystania z tego urządzenia zaprasza swoich czytelników Biblioteka Elbląska.

Czekamy na kolejne książkomaty.

Karty do Kultury – otwiera ona schowek z zamówioną książką, wcześniej włożoną tam przez biblioteka-

Otwarcie Biblioteki „Wolność”

w Łodzi

Literatura, publicystyka, spotkania, dyskusje, konkursy i wiele innych! Zapamiętajcie ten adres – PLAC WOLNOŚCI 4 – Profil Biblioteki „Wolność”. Nowa filia swoją siedzibę ma w jednej z najstarszych, łódzkich kamienic przy placu Wolności 4. W swojej stylistyce nowa biblioteka nawiązuje do

historycznych kawiarnianych klimatów, które w tej kamienicy były zawsze obecne. Tutaj wykuwały się idee i działania ważne dla Łodzi, dlatego Biblioteka „Wolność” – kontynuując te tradycje – będzie miejscem stawiania pytań i szukania odpowiedzi na ważne, społeczne tematy.

Księgozbiór Biblioteki „Wolność”

Księgozbiór Biblioteki „Wolność” jest sukcesywnie budowany w oparciu o społeczny i wolnościowy profil biblioteki – wyjaśnia kierownik filii, Natalia Królikowska – *Księgozbiór Biblioteki „Wolność” opiera się na książkach z pogranicza literatury – esejach, reportażach społecznych, dziennikach, wywiadach, rozprawach, felietonach, publicystyce oraz na zaangażowanej literaturze pięknej, podejmującej ważne tematy społeczne. Na półkach znalazło się około 10 tys. książek i 500 audiobooków. W Bibliotece „Wolność” dostępne są prenumeraty magazynów, czasopism i dzienników. W bibliotece przygotowano otwartą przestrzeń, przeznaczoną na spotkania i warsztaty,*

➤ Fot. w artykule z archiwum biblioteki

kątek dla dzieci, zachęcający do aktywnej zabawy i strefę młodzieżową.

Działania

Biblioteka „Wolność” patronuje różnym działaniom związanym z kwestiami społecznymi, obywatelskimi. – *Chcemy w tej przestrzeni poświęcić szczególną uwagę palącym problemom współczesnego świata. Biorąc pod uwagę aktualne zmiany, które dotyczą świat, są to dla nas wszystkich wyjątkowo ważne tematy* – podkreśla dyrektor Biblioteki Miejskiej w Łodzi, Halina Bernat. Ze względu na swoją centralną lokalizację oraz otwarty, wolnościowy i publiczny charakter Biblioteka „Wolność” powinna stać się miejscem spotkania i dialogu również dla innych instytucji kultury, uczelni wyższych oraz organizacji pozarządowych, stowarzyszeń i fundacji, a także oddolnych inicjatyw społecznych. W tym celu organizowane są cykliczne spotkania, które integrują oraz animują lokalne środowisko kulturalno-społeczne.

Łodzianie to mądrzy i aktywni obywatele. Chcielibyśmy, aby Biblioteka „WOLNOŚĆ” była ich punktem spotkań, trzecim miejscem, w którym po prostu chce się spędzać czas. Nie chodzi tylko o otwarcie kolejnej przestrzeni, ale o stworzenie miejsca i atmosfery wsparcia, pomocy, wymiany wiedzy, poglądów i doświadczeń.

Natalia Królikowska
Biblioteka „Wolność” w Łodzi

BIBLIOTEKA - GŁOSOWISKO

Felieton

A ja żem jej powiedziała...

Pewna jestem, że potrafię zazdrościć... Ale jeśli zazdroszczę czegokolwiek i komukolwiek to zawsze od serca. Jakkolwiek to brzmi dziwacznie, to z ręką na sercu... tak już mam! Otóż, zazdroszczę ewidentnie w pozytywnym tego słowa znaczeniu, to znaczy bez nienawiści i oczekiwania, że np. ta „lepsz” osoba potknie się nagle lub zdarzy się coś, co tę jej dobrą życiową passę przerwie.

Ludzie zazdroszczą wielu rzeczy. W kwestii materializmu kompletnie mnie to nie bierze, że ktoś mieszka w gigantycznym domu z basenem i jeździ wypasioną furą. Bogactwo, gdyby mi się zdarzyło, owszem przyjąłabym, a jakże, z całym jego dobrodziejstwem. Duże pieniądze przeznaczyłabym na zabezpieczenie mojej latorośli, pomogłabym osobie potrzebującej, ojca zabrała na super, hiper, extra wczasy, a resztę wydała na podróże, podróże, podróże. To à propos tego, gdy trafią mi się te miliony w totka.

Odnosnie fizjonomii – z przymrużonym okiem zazdrości i nostalgicznym uśmiechem na twarzy, oglądam się często na ulicy zarówno za ładną i zgrabną dziewczyną, jak i za super przystojnym facetem. W końcu to wielka przyjemność popa-

trzeć na coś doskonałego. Patrząc, podziwiam i tłumaczę swojemu ego, że wszyscy przecież wyglądać tak nie możemy, bo byłaby to kolosalna klęska uroku różnorodności.

Tak mi się wydaje, że wchodząc w okres dojrzałości negatywne uczucia odnośnie zazdrości mam już dawno za sobą (a taka „święta” to przecież od kołyski nie byłam). Słowem uodporniałam się na cudzy sukces. I dobrze niech ma w końcu taki Lewandowski, bo przecież swoją pozycję i status wypracował talentem, ciężką pracą i niewątpliwie żyłką do interesów. Niech mu się wiedzie... Zawistnicy chcący komuś „dokopać”, sami się kiedyś wypalą, bo ileż można zazdrościć i cierpieć z tego powodu, że jak tak nie mam

Ale wracam do mojej pozytywnej zazdrości... Wiem to dzisiaj już z całą pewnością, że szacunek dla lepszych od siebie to wielka sztuka. Można się jej zdecydowanie nauczyć. Na taką naukę na pewno nie jest nigdy za późno. I tak – niebawem czule zazdroszczę: muzykom grającym na instrumentach – piękna tworzonych przez nich dźwięków, mózgom matematycznym – ich logicznego myślenia, chirurgom – idealnej precyzji rąk, którą ratują

ludzkie życie... a ludziom pióra tej „nieznośnej” lekkości pisania i tworzenia ekscytujących opowieści. Ale podkreślam, te zazdrości mnie absolutnie nie zżerają, ale zdecydowanie stanowią dla mnie dobrą karmę.

A więc w kwestii literatury i duchowej strawy... Wpadła mi ostatnio w ręce książka sprzed kilku lat, której autorkę błogosławię i szczerze dziękuję za to, że czytając jej rozważania o jestestwie, co stronę myślałam – odpuść sobie, miej to w nosie, popatrz na to z innej strony... A że nastrój na przełomie starego i nowego roku miałam paskudny, ta książka okazała się lekiem na całe moje zło

w mrocznych chwilach zwątpienia. I tak oto z Nowym Rokiem A.D. 2022 z wielkim „bananem” na twarzy pozazdrościłam Katarzynie Nosowskiej – mojej równolatce, kiedyś idolce muzycznej – cudnych felietonów z tzw. „jajem” vel „pazurem”. Bo oto – „A ja żem jej powiedziała” – czyta się i czuje prawdziwie a na dodatek smakuje tę specyficzną nutę humoru i ironii, która daje moc, aby spojrzeć na siebie i innych z dystansem... *Ależ Ci Kaśko droga z sympatii wielką zazdrościsz, że tak celnie pisać o sobie i świecie potrafisz* – rzekłabym na starcie, gdybym Ją tylko spotkała. Bo jak tak pomyśleć, to z dobrym tekstem jest tak: gryziesz pierwszy kęs, przeżuwasz,

odkrywasz smak, smakuje Ci, więc wgryzasz się dalej w zawartość bez grymasów, przestojów i z nieustającym parciem, aby gryźć = czytać dalej i dalej... wtedy również dla równowagi w przyrodzie – Ty z kolei zostajesz połknięta(y) przez autora i odkrywasz, że dobrze ci w tym brzuchu pełnym dobrodziejstw strawy słownej. Kilka lat temu miałam tak z Sanią Raduńską (kiedyś jeszcze Wam o niej opowiem) – czytałam dzienniki Raduńskiej i byłam Sanią, teraz czytam Nosowską i jestem Kaśką. To uczucie równoczesnej identyfikacji, zjednoczenia i zespolenia, którego życzę każdemu, szczerze i bez wyjątku.

Wyczytałam: *Mam ambicje korzystać z niezbywalnego prawa do samodzielnego decydowania o tym, co przystoi, a co nie przystoi kobiecie w moim wieku* – kocham ją po prostu za to zdanie, które i mnie przypomniało o samodecydowaniu w ogóle... A o czym jest właściwie ten zbiór felietonów, którymi się tak zachwyciłam? Każdy w innym temacie – razem są spięte klamrą w kształcie dojrzałości i zazdrości o życie, albo jak kto woli zazdrości o życie i dojrzałości. A czy można być dojrzałe zazdrośnym o życie? No więc można, opowiedziała mi o tym Nosowska i zaczęłam podejrzewać, że ta moja pozytywna zazdrość również jest „kurcze” dojrzała. Uśmiecham się jak autorka do tego uczucia... i żyję dalej po swojemu. Piękne jest to, że pięćdziesięciolatka pisze prosto, zwięźle, bez owijania w bawełnę, bez pouczania, ze zrozumieniem, niesamowicie ciepło, na dodatek z doświadczeniem i życiową mądrością. Nosowska oddała nam do rąk – jak sama pisze – *książkę, która ma nadzieję, zasłuży na miano świetnej towarzyszkii podróży, pocieszycielki, przeganiaczki nudy, a może nawet stanie się wsparciem w czasie oczekiwania na odmianę losu dla tych, którzy chwilowo nie są jego pupilami*. I na koniec jeszcze Jej rada, pod którą podpisuję się obiema rękami, nogami i czym tam jeszcze mogę: *Żyj. A gdy dostaniesz bęcki, przeżyjesz. Przyszyjesz do rękawa kolejną sprawność. To są himalaje dojrzałości [...] Jeśli jest Wam czasem ciężko zaufajcie mi, zaufajcie Kaśce*.

Ja zaufałam i zaraz lecę w podskokach, tym razem do *Powrotu z Bambuko*, tam się podobno dzieje – też mądrze i dojrzałe. Podobno na pytanie: a co ludzie powiedzą? – autorka kompletnie nie przejmuje się tym, jak widzą ją inni ludzie. Nam radzi to samo. O! la la! Już sama sobie zazdrościsz tego czytania.

Olga Nowicka

Miejska Biblioteka Publiczna w Chrzanowie

OLGIMODRYS - KRAJOTWÓR
BIBLIOTEKA - CHRZANOWO

Scenariusz lekcji bibliotecznej

ZRÓB SOBIE KOMIKS

Komiks jako nowy gatunek artystyczny skierowany był do dorosłego czytelnika, jednak komiks dziecięcy od lat rośnie w siłę i zdobywa coraz szersze grono czytelnicze. Dla dzieci to niezwykle ciekawy środek przekazywania treści – utwór między książką a filmem. Istotne jest w nim to, czego nie ma – co nie zostało narysowane, co trzeba sobie wyobrazić.

Zrozumienie mowy obrazków wymaga patrzenia na kadry komiksu inaczej niż na ilustracje czy

obrazy malarskie, a najlepszym sposobem do zdobycia tej umiejętności mogą być warsztaty komiksowe, w czasie których uczniowie będą mogli poeksperymentować z tą formą.

Odbiorca: uczniowie klas VI – VIII szkoły podstawowej

Czas trwania: 90 minut

Cele ogólne:

- ▣ kształcenie umiejętności odczytywania komiksu,
- ▣ rozwijanie zainteresowań czytelnicznych.

Cele szczegółowe:

uczeń:

- wskazuje elementy komiksu,
- zna cechy komiksu,
- zna język komiksu,
- wymienia twórców komiksu,
- wymienia tytuły polskich i zagranicznych komiksów,
- tworzy krótką opowieść fabularną na wybrany przez siebie temat.

Metody:

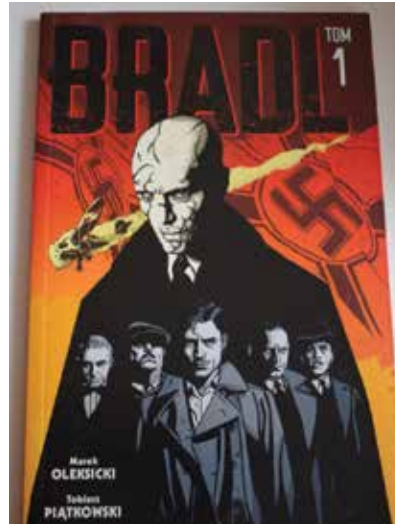
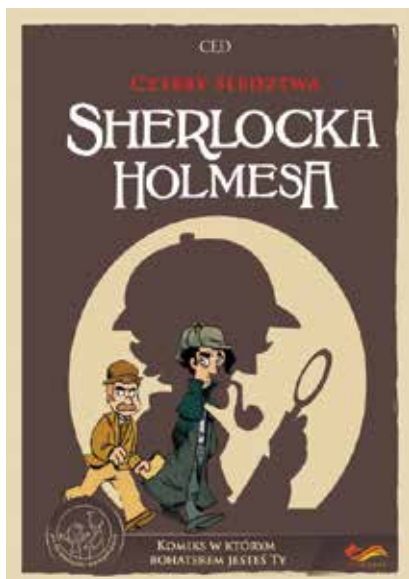
- prezentacja multimedialna,
- rozmowa kierowana,
- praca indywidualna.

Formy pracy:

- zbiorowa, indywidualna.

Środki i pomoce dydaktyczne:

- materiały dydaktyczne dla bibliotekarza: *Zrób sobie komiks* Piotr Kasiński, Robert Trojanowski, *Komiks: świat przerysowany* Jerzy Szyłak,
- komiksy paragrafowe (np. *Rycerze Shuky*, Wal-tch, Novy, *Wielki turniej* Manuro, Gyom, Damien Gay, *Cztery śledztwa Sherlocka Holmesa* Ced), historyczne (np. *Bradł* Tobiasz Piątkowski, Marek Oleksicki, *Poszukiwanie* Eric Heuvel, Ruud van der Rol, Lies Schippers), inne (np. *Asteriks legionista* René Goscinny, *Szkoła lata-*

nia. *Kajko i Kosz* Janusz Christa, *Tytus, Romek i A'Tomek. Księga XVII. Tytus muzykiem* Henryk Jerzy Chmielewski, *Struktura kryształu* Julien Neel, *Rork. Koziorożec* Andres, *Thorgal. Wyspa wśród lodów*, Grzegorz Rosiński, Jean Van Hamme, *Pewnego Lata* Mariko i Jillian Tamaki, *Usagi Yojimbo* Stan Sakai,

- kartki papieru A4 i A3, pisaki, kredki,
- prezentacja multimedialna na platformie Genially <https://view.genial.ly/61a8dbf935b0180de00bb043/presentation-komiks>
- prezentacja materiałów do zajęć na platformie Sutori <https://www.sutori.com/en/story/zrob-sobie-komiks--KW9zHJF9by1YSFhQk-FUGbvEw>

Przebieg zajęć:

- 1 Powitanie i wprowadzenie w tematykę zajęć. Uczniowie siadają przy stolikach w grupach 4-osobowych. Prowadząca pyta uczniów: Czy czytaliście kiedyś komiks? Czy komiks to zwykła książka? Czy komiks jest sztuką?
- 2 Prowadząca wyświetla prezentację na temat komiksu (prezentacja multimedialna dostępna na platformie Genially <https://view.genial.ly/61a8dbf935b0180de00bb043/presentation-komiks>) i rozmawia z uczniami na temat komiksu:
 - czym jest komiks? – definicja komiksu, informacja skąd wywodzi się nazwa;
 - cechy komiksu;
 - historia komiksu – rysunki naskalne ludzi pierwotnych, egipskie hieroglify, Procesja Panate-najska, Tkanina z Bayeux, Biblia Pauperum;

WARSZATAW METODYCZNYCH

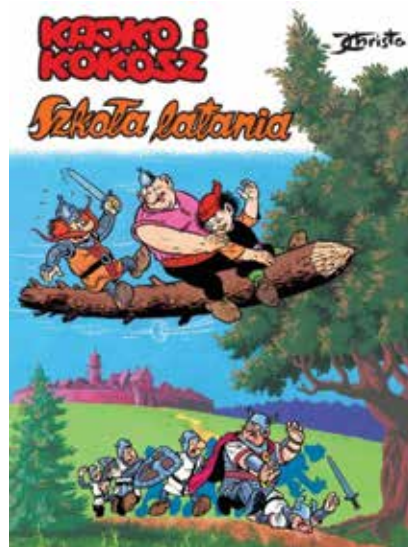
- pierwsze komiksy – *The Yellow Kid* Rocharda Outcoulta, *The Katzenjammer Kids* Rudolpha Dirksa, *Krazy Kat* Georga Herrimana, *Little Nemo in Slumberland* Winsora McCaya;
- rozkwit komiksu – *Superman*, *Batman*, *Spider-Man*;
- twórcy komiksu – James Gillray, Rudolph Topffer, Wilhelm Bush;
- komiks na świecie – Stany Zjednoczone, Japonia, Belgia, Francja, Włochy;
- komiks w Polsce – *Przygody Szalonego Grzesia*, *Przygody Koziołka Matołka* Kornel Makuszyński, *Tytus, Romek i A'Tomek* Henryk Chmielewski (Papcio Chmiel), *Kajko i Kokosz* Janusz Christa;
- język komiksu – budowa planszy komiksu, rodzaje dymków, znaczenie onomatopei,
- programy do tworzenia komiksu – ToonyTool, Make Beliefs Comix, Pixton, Write Comics, Witty Comics.

- 3 Osoba prowadząca pokazuje uczniom różne rodzaje komiksów, omawia różnice między nimi i rozwiązania stosowane przez twórców komiksów (np. *Rycerze Shuky*, Waltch, Novy, *Wielki turniej Manuro*, Gyom, Damien Gay, *Cztery śledztwa Sherlocka Holmesa* Ced, Brad Tobiasz Piątkowski, Marek Oleksicki, *Poszukiwanie* Eric Heuvel, Ruud van der Rol, Lies Schippers, *Asteriks legionista* René Goscinny, *Szkoła latania*. *Kajko i Kokosz* Janusz Christa, *Tytus, Romek i A'Tomek. Księga XVII. Tytus muzykiem* Henryk Jerzy Chmielewski, *Struktura*

kryształ Julien Neel, *Rork. Koziorożec* Andres Thorgal. *Wyspa wśród lodów*, Grzegorz Rosiński, Jean Van Hamme, *Pewnego Lata* Mariko i Jillian Tamaki, *Usagi Yojimbo* Stan Sakai).

- 4 Warsztaty – tworzenie fragmentu komiksu. Osoba prowadząca rozdaje uczniom:
 - plansze z kadrami komiksu bez dymków – zadaniem uczniów jest dopisanie tekstu w dymkach (praca indywidualna);
 - plansze z kadrami – zadaniem uczniów jest dopisanie wyrazów naśladowujących dźwięk (praca indywidualna);
 - plansze z dymkami – zadaniem uczniów jest uzupełnienie kadrów rysunkami (praca indywidualna; kadry komiksu do przeprowadzenia ćwiczeń dostępne na platformie Sutori

<https://www.sutori.com/en/story/zrob-sobie-komiks--KW9zHJF9by1YSFhQkFUGbvEw>);

- puste kartki formatu A3 – zadaniem uczniów jest narysowanie komiksu na dowolny temat składającego się z kilku kadrów (praca grupowa);
 - prezentacja prac uczniów, omówienie etapów tworzenia komiksu, podziału zadań w grupie oraz napotkanych trudności podczas tworzenia komiksu.
- 5 Zakończenie zajęć i zachęcenie uczniów do sięgania po komiksy.

Kornelia Choryńska
Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Poznaniu
Filia w Swarzędzu

JÓZEF WYBICKI (1747-1822)

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE W WYBORZE

Sejm podjął uchwałę ustanawiającą rok 2022 Rokiem Józefa Rufina Wybickiego, polskiego polityka, ale również pisarza, autora dramatów, komedii i wierszy. **W 2022 r. przypada 200. rocznica jego śmierci oraz 225. rocznica napisania „Pieśni Legionów Polskich we Włoszech”.** Uchwała zwraca uwagę głównie na dokonania polityczne patrona, przypominając m.in. o jego udziale w pracach nad wdrożeniem Konstytucji 3 Maja (jako przedstawiciela stanu mieszczańskiego), tworzeniu wojsk polskich we Francji i zrębów Księstwa Warszawskiego. Podkreślono również, że tekst „Pieśni Legionów Polskich we Włoszech” Józefa Wybickiego od 1927 r. jest hymnem Polski.

Wydawnictwa zwarte:

- Choraży wolności: żywot Józefa Wybickiego / Józef Wójcicki. – Gdańsk: Wydaw. Morskie, 1977. – 312, [3] s.; 20 cm.
- Droga do hymnu / Stanisław Hadyna; przed. Tadeusz Swat. – Wyd. 2, popr. i uzup. – Warszawa: Pax, 1989. – 278 s.: nuty; 21 cm.
- Dwie zagadki: epizody w życiu Michała Kleofasa Ogińskiego / Andrzej Żałuski. – Hove, Sussex: Caldron House, 2000. – 63 s.: il.; 21 cm.
- Elementarz patrioty czyli Kocham Polskę / Agata Karpińska, Grzegorz Strzeboński, Patrycja Wojtkowiak-Skóra, Józef Wybicki; il. Elżbieta Moyski. – Kraków: Greg Wydawnictwo Edukacyjne, 2020. – 63 s.: il.; 22 cm.
- Emisariusz niepodległości: o Józefie Wybickim / Stanisław Pestka. – Gdańsk: Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, 1972. – 58 s.: il.; 23 cm.
- Jak Dąbrowski do Poznania...: rozważania w 210. rocznicę przybycia gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Józefa Wybickiego do stolicy Wielkopolski / pod redakcją Andrzeja Gulczyńskiego; Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół

Nauk. – Poznań: Wydawnictwo Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, 2017. – 218 s.: il. kolor.; 25 cm.

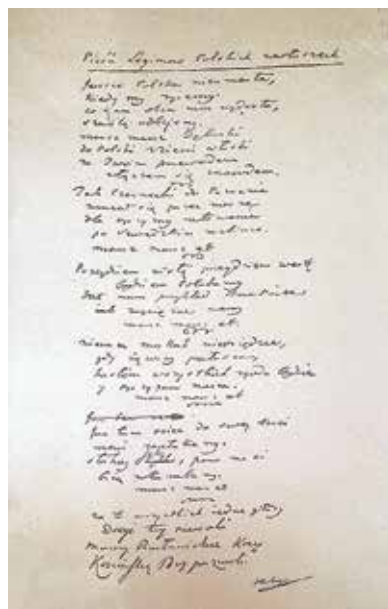
- Jeszcze Polska nie zginęła: polski hymn narodowy / [śl. Józef Wybicki; harmonizacja Kazimierza Sikorskiego]. – Kraków: Polskie Wydawnictwo Muzyczne, 1978. – [8] s.: faks., rys.; 27 cm.
- Jeszcze Polska nie zginęła: w 175-lecie powstania polskiego hymnu narodowego / Jan Pachonński. – Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972. – 145, [2] s., [1] k. tabl.: il., mapy; 23 cm.
- Józef Wybicki / Władysław Zajewski. – Warszawa: Wiedza Powszechna, 1983. – 309, [1] s., [40] s. tabl.: il., faks., 3 fot., 1 mapa, portr.; 20 cm.
- Józef Wybicki i inni: wybór publicystyki powstania kościuszkowskiego / wstęp i oprac. An-

WYBICKI
JÓZEF
WYBICKI

drzej Woltanowski. – Białystok: Dział Wydawnictw Filii Uniwersytetu Warszawskiego, 1996. – 172 s.; 24 cm.

- Józef Wybicki i „Mazurek Dąbrowskiego” / Czesław Skonka. – Warszawa; Gdańsk: Stowarzyszenie Miłośników Tradycji „Mazurka Dąbrowskiego”, 1989. – 16 s.; 21 cm.
- Józef Wybicki jako wolnomularz / Marek Rezler, Adam Lewak. – Warszawa: Adam Witold Wysocinski, [1996]. – [23] s.: portr.; 22 cm.
- Józef Wybicki – konfederat, organizator legionów, mąż stanu w dobie Napoleona, senator Królestwa Polskiego / Władysław Zajewski. – Toruń: Centrum Edukacji Europejskiej, 2004. – 338 s., [34] s. tabl. (gł. kolor.): il., faks., fot., mapa, portr.; 21 cm.
- Józef Wybicki: księga zbiorowa / pod red. Andrzeja Bukowskiego; Gdańskie Towarzystwo Naukowe. – Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1975. – 373, [2] s., 4 s. tabl.: il.; 20 cm.

➤ Faksymile rękopisu Mazurka Dąbrowskiego Józefa Wybickiego

- Józef Wybicki – literat / Edmund Rabowicz. – [Gdańsk: Gdańskie Towarzystwo Naukowe, 1975]. – s. [79]107: faks.; 24 cm.
- Józef Wybicki: portret bohatera narodowego / Marian Kallas. – Stevens Point: J. Worzalla's Sons, 1986. – [4] k.: il.; 31 cm.
- Józef Wybicki w okresie legionowym / Jan Pachonński. – [Gdańsk]: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1975]. – s. [109]143: il.; 24 cm.

- Józef Wybicki w świetle obchodów jego rocznic i sesji Gdańskiego Towarzystwa Naukowego: Andrzej Bukowski. – Gdańsk: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1972. – 88 s., 10 k. tabl.: il.; 24 cm.
- Józef Wybicki: życie i twórczość / Jadwiga Lechicka. – Toruń: Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1962. – 229, [3] s., [1] k. tabl.: il.; 24 cm.
- Józef Wybicki 1747-1822: żył dla ojczyzny i narodu / Zbigniew Dworecki. – Poznań: Krajowa Agencja Wydawnicza, 1980. – [20] s., [8] s. tabl.: il., 1 portr.; 22 cm.
- Listy patriotyczne / Józef Wybicki; oprac. Kazimierz Opałek. – Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1955. – CXXII, 335, [1] s.: il.; 17 cm.
- Mazurek Dąbrowskiego / Józef Wybicki; oprac. Robert Chamczyk. – Warszawa: Wydawnictwo SBM, 2020. – 47, [1] s.: il., nuty; 25 cm.
- Mazurek Dąbrowskiego: dzieje polskiego hymnu narodowego / Dioniza Wawrzykowska-Wierciochowa. – Wyd. 3. – [Warszawa]: Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, 1982. – 523 s., [24] s. tabl.: il., portr., nuty; 21 cm.
- Mazurek Dąbrowskiego: nasz hymn narodowy / Małgorzata Strzałkowska; il. Adam Pękalski. – Wyd. 2, uzup. – Warszawa: Wydawnictwo Bajka, 2020. – 63, [1] s.: il.; 28 cm + 1 CD.
- Mazurek Dąbrowskiego: od powstania do współczesności / Małgorzata Gańska, Rey Przemysław. – Warszawa: Wydawnictwo Sejmowe, 2020. – 47, [1] s.: faks., fot., il., portr.; 29 cm.
- Mazurek Dąbrowskiego oraz pieśni i piosenki patriotyczne / oprac. Karolina Cichocka. – Kraków: Wydawnictwo Greg, 2019. – 48 s.: il., mapa, nuty; 21 cm.
- Myśli polityczne o wolności cywilnej / Józef Wybicki; wstęp Emanuel Rostworowski. – Wrocław; Gdańsk [etc.]: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1984. – 237, [3] s.: faks., 1 portr.; 20 cm.
- Muzeum Hymnu Narodowego w Będminie: informator historyczno-krajoznawczy / Hanna Domańska. – Wyd. 2. – Gdańsk: Krajowa Agencja Wydawnicza, 1988. – 35, [5] s., [8] s. tabl.: il. kolor.; 22 cm.
- O Gdańsku i Gdyni, o budowie statków i żegludze; O hymnie: propozycja korekty tekstu Mazurka Dąbrowskiego / Stanisław Kostka Szymański. – Gdańsk: Stanisław Szymański, 2021. – 94, [2], 24, [2] s.: faks., il. mapy; 24 cm.
- O hymnie – propozycja korekty tekstu Mazurka Dąbrowskiego / Stanisław Kostka Szymański. – Warszawa: Rozpisani.pl, 2019. 24 s.: il. kolor.; 21 cm.

- O naszym hymnie narodowym / Jan Stanisław Kopczewski, Henryk Wielecki. – [Wyd. 2]. – Warszawa: „Nasza Księgarnia”, 1988. – 139, [5] s.: faks., fot., nuty, portr.; 26 cm.
- Opowieść o Józefie Wybickim / Stefan Majchrowski. – Wyd. 2 popr. [Warszawa]: Wydawnictwo Ministerstwa Obrony Narodowej, [1987]. – 255, [1] s.; 20 cm.
- Pamięci bohaterów: 200 lat „Mazurka Dąbrowskiego” / Jan Baier. – Manieczki: P. W. „Interfund”, 1999. – 57, [2] s.: il.; 21 cm.
- Pamiętniki Józefa Wybickiego senatora wojewody Królestwa Polskiego / Adam Kaczurba. – Przemyśl: Adam Kaczurba, (Przemyśl: S.F. Piątkiewicz), 1983. – 276 s.; 23 cm.
- Pamiętniki Józefa Wybickiego Senatora Wojewody Królestwa Polskiego / z przedm. Henryka Mościckiego. – Gdańsk: Bernardinum, 2018. – 288, [4] s.: il.; 22 cm.
- Pamiętniki Józefa Wybickiego w nowym opracowaniu / oprac. i uzupełn. biografii Zenon Gołaszewski. – Gdańsk: Wydawnictwo WIMANA, 2018. – 397 s.: il.; 22 cm.
- Pieśnią i szablą: rzecz o twórcy hymnu narodowego / Aleksander Kociszewski. – Warszawa: „Iskry”, 1982. – 208. [4] s.; 20 cm.
- Pieśń nad pieśniami i jej twórca: pogadanka o polskim hymnie państwowym / Władysław Turowski. – Koszalin: ODN, 1982. – 23 s.: il.; 20 cm.
- Pieśń nadziei i zwycięstwa: dzieje hymnu narodowego / Dionizja Wawrzykowska-Wierciochowa. – Warszawa: Wydawnictwo MON, 1985. – 79 s.: il.; 20 cm.
- Pieśń nieśmiertelna: w dwieścieczwartej rocznicę powstania, w osiemdziesięciolecie ustanowienia polskiego hymnu państwowego / [red. Hanna Kostrzewska]; Towarzystwo Miłośników Miasta Poznania. – Poznań: Ars Nova, 2007. – 125, [2] s., XXXII s. tabl.: il.; 30 cm.
- Pieśń nieśmiertelna: w stulecie Polski niepodległej / aut. Teresa Dorożala-Brodniewicz, Małgorzata Gańska, Michał Piotrowski, Przemysław Rey, Marek Rezler, Jerzy Sobczak; red. Hanna Kostrzewska. – Poznań: Akademia Muzyczna im. I.J. Paderewskiego, 2018. – 63, [2] s., XXVIII s. tabl.: il.; 30 cm.
- Pieśń ziemi naszej / Maria i Andrzej Szypowscy. – Warszawa: „Sport i Turystyka”, 1979. – 167, [1] s.: il. (w tym kolor.); 32 cm.
- Poezje wybrane / Józef Wybicki; wyboru doknał i oprac. Andrzej Krzysztof Guzek. – Warszawa:

Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1982. – 120, [4] s.; 16 cm.

- Przejdziem Wartę: wielkopolskimi śladami Józefa Wybickiego i Jana Henryka Dąbrowskiego / Jerzy Sobczak. – Poznań: Wydaw. WBP, 1996. – 118, [2] s., [16] s. tabl. (w tym kolor.): il., faks., fot., nuty, mapy, 1 pl., portr.; 19 cm.
- Ściąga: liceum, technikum. 1 b, Barok, oświecenie / Dariusz Pietrzyk. – Kraków: Greg, 2002. – 128 s.; 21 cm.

➤ Gen. Jan Henryk Dąbrowski na czele Legionów Polskich we Włoszech

- Twórca Hymnu Narodowego – Józef Wybicki / Józef Wójcicki. – Wyd. 2. – Warszawa: „Egros”: Zarząd XII Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, 1996. – 269, [2] s., [8] s. tabl. kolor.: il.; 21 cm.
- Twórca pieśni „Jeszcze Polska nie zginęła” (Józef Wybicki) / Henryk Mościcki. – Warszawa: Gebethner i Wolff; Kraków: G. Gebethner i Spółka, dr. 1918. – 31 s.; 18 cm.
- Utwory dramatyczne / Józef Wybicki; wybrał, oprac. i wstępem opatrzył Roman Kaleta; Polska Akademia Nauk. Instytut Badań Literackich. – Warszawa: Państwowy Instytut Wydawniczy, 1963. – 481, [3] s., [1] k. tabl.; 21 cm.
- Wiersze i arietki / Józef Wybicki; oprac. Edmund Rabowicz i Tadeusz Swat; [oprac. graf. Włodzimierz Herman]. – Gdańsk: Wydawnictwo Morskie, 1973. – 494, [10] s.: il.; 23 cm.

- Życie moje oraz Wspomnienie o Andrzeju i Konstancji Zamoyskich / Józef Wybicki; red. nauk. Stanisław Sierpowski; wstęp Maciej Forrycki; przypisy Adam Skałkowski. – Wrocław: Oficyna Wydawnicza Foka, 2010. – XI, [3], 345, [2] s.: il.; 20 cm.

Artykuły z czasopism:

- Dom hymnu / Ryszarda Socha // Polityka. – 1997, nr 27, s. 70, 72.
- 200 [Dwieście] lat hymnu narodowego Polski: wybór materiałów dla nauczycieli / Barbara Kozik // Poradnik Bibliotekarza. – 1997, nr 7/8, s. 40-41.
- Geneza i dzieje „Mazurka Dąbrowskiego”: carmen patrium” polskiego narodu / Hanna Kostrzewska // De Musica Commentarii. – 2018, [nr] 4, s. 79-91.
- Hymn – podniosła pieśń patriotyczna / Teresa Dziurzyńska // Przedszkolne ABC. – 2015, nr 9, s. 40-41.
- Jak uświadomić sobie wartości wynikające z tekstu?: „Mazurek Dąbrowskiego” w klasie IV // Zuzanna Garbacz // Język Polski w Szkole Podstawowej. – 2017/2018, nr 2, s. 23-26.
- Józef Rufin Wybicki / Marcin Paszkowski, Tomasz Szymański // Wszystko dla Szkoły. – 1997, nr 9, s. 5.
- Józef Wybicki / Krzysztof Pol // Rzeczpospolita. – (Wyd. zasadnicze). – 1998, nr 206, s. 15.
- Marsz, Marsz Dąbrowski / Marcin Czajkowski // Mówią Wieki. – 2017, nr 11, s. 62-65.
- Mrasz, marsz Wybicki / Ewa Palińska // Ruch Muzyczny. – 2020, nr 15/16, s. 16.
- Mazurek Dąbrowskiego i jego twórca. Zestawienie bibliograficzne / Barbara Kozik // Biblioteka w Szkole. – 1997, nr 6, s. 8.
- Niezwykła historia hymnu / Monika Woźniak // Poznaj Swój Kraj. – 2012, nr 10-12, s. 10-14.
- Nowa edycja dramatów Józefa Wybickiego / Jan Okoń // Ruch Literacki. – 2014, z. 3, s. 365-370.
- Pieśni ojczyste Polaków: „Bogurodzica” i „Mazurek Dąbrowskiego” J. Wybickiego na lekcjach języka polskiego w klasie II ZSZ / Alicja Krawczyk // Język Polski w Szkole Średniej. – 1989/1990, z. 3-4, s. 329-337.
- Pieśń Legionów Polskich we Włoszech / Cogito. – 2003, nr 7, dod. Język Polski w Liceum, nr 17, s. 15.
- Rola i znaczenie „Mazurka Dąbrowskiego”. Propozycja lekcji w kl. IV / Janina Krzepkowska // Język Polski w Szkole dla klas IV-VIII. – 1997/1998, nr 3, s. 50-52.
- Symbole bliskie sercu Polaka: (konkurs historyczny dla uczniów szkół podstawowych) / Anna Gorlewska // Wszystko dla Szkoły 2008, nr 6, s. 11-12.
- W 200. rocznicę powstania hymnu polskiego, w 250. rocznicę urodzin jego twórcy: konspekt lekcji bibliotecznej / Krystyna Dzikowska // Poradnik Bibliotekarza. – 1997, nr 3, s. 28-29.
- Wartości wychowawcze „Mazurka Dąbrowskiego” / Stanisław Tubek // Edukacja i Dialog. – 1997, nr 4, s. 7-12.
- Wokół hymnu narodowego – propozycja lekcji języka polskiego skorelowana z historią, plastyką i muzyką / Marta Choroszczyńska // Język Polski w Szkole IV-VI. – 2000/2001, nr 2, s. 47-49.
- Wolna ojczyzna – prądawne hasło – oby w nas nigdy nie zgasło: (scenariusz wieczornicy – Józef Wybicki (1747-1822). Mazurek Dąbrowskiego) / Anna Gorlewska // Wszystko dla Szkoły. – 2007, nr 10, s. 18-20.
- Wybicki mniej znany / Magdalena Abramczyk // Wiek Oświecenia. – T. 31 (2015), s. 462-466.
- Z ziemi włoskiej do Polski / Jerzy Wrona. – Bibliogr. // Geografia w Szkole. – 2020, nr 3, s. 26-30.

Elżbieta Trojan

Regionalny Zespół Placówek Wsparcia Edukacji
Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Opolu

MISTRZ
PROMOCJI
CZYTELNICTWA
2021

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich ogłasza

XIV edycja konkursu Mistrz Promocji Czytelnictwa

Celem konkursu jest popularyzacja działań bibliotek na rzecz upowszechniania czytelnictwa.

W roku 2021 epidemia koronawirusa SARS-CoV-2 ograniczyła działalność stacjonarną bibliotek. Pomimo to, biblioteki wykazały się kreatywnością organizując imprezy dla czytelników dostępne w Internecie, z wykorzystaniem platform i aplikacji internetowych, serwisów społecznościowych.

W edycji konkursu Mistrz Promocji Czytelnictwa 2021 internetowa oferta bibliotek dla użytkowników będzie doceniona szczególnie.

Dokumentację konkursową, zawierającą sprawozdanie z działań biblioteki promujących czytelnictwo w całym 2021 roku, należy przesłać na adres email: konkurs@sbp.pl w terminie do **15 marca 2022 r.**

Zapraszamy biblioteki do udziału w konkursie.
Zarząd Główny SBP

Świat Książki Dziecięcej

RECENZJE

Abrakadabra... mamy kilka problemów!

Czy może być coś piękniejszego od spełnienia marzeń, w dodatku bez żadnego wysiłku? Wystarczy znaleźć lampę Aladyna, potrzebę ją, poczekać, aż pojawi się dżin, i wypowiedzieć życzenie. Niejeden o tym marzy. Warto jednak swoje życzenie przemyśleć, bo gdy spełni się to nieprzemyślane, mogą wyniknąć kłopoty. Przekonali się o tym bohaterowie najnowszej książki Katarzyny Majgier *Abrakadabra... Mamy problem!*

Trzej koledzy z podstawówki, Kamil, Patryk i Antek, przestają dostawać jedynki, co nie podoba się innym uczniom. Siostra Antka Misia otrzymuje upragnionego pieska, ale nie godzą się na niego rodzice. Na koncie bankowym taty Antka i Misi pojawia się dziesięć milionów, co wzbudza podejrzenia policji. Siostra Patryka Wiktoria dostaje karty podarunkowe na modne ciuchy, a jej rodzice myślą, że córka krad-

nie. Koleżanka Wiktorii Oliwia zamienia się w nastoletnią celebrytkę, a mama Oliwii w Oliwię... no i mamy problem. Ratunek jest jeden – pochopnie wypowiedziane życzenia trzeba odkręcić. Do tego niezbędna jest odpowiednia osoba. Wybór pada na szkolną szarą myszkę, Darię.

Daria rozpoczyna akcję ratunkową, ale obejmuje ona nie tylko nieszczęsne ofiary własnej bezmyślności, lecz także podupadający antykwariat, miejsce, gdzie dziewczynka znalazła spokój, przyjaźń, a przede wszystkim książki. I tu pojawia się istotny problem współczesnych społeczeństw, określany mianem kryzysu czytelnictwa. Daria jest jedyną postacią, spośród głównych bohaterów *Abrakadabry*, ceniącą słowo pisane. Jej zainteresowanie lekturą sprawia, że uchodzi za dziwoląga w oczach szkolnych kolegów, którzy zamiast powieści trzymają w ręku smartfon. Książki, wyparte przez nowe technologie, mogą w najlepszym razie stać się tłem udanego zdjęcia. Wielu ludzi odwiedzających antykwariat, który Daria chce przywrócić do życia, niczego nie kupuje, lecz pstryka fotki.

Tworząc postać Darii, Katarzyna Majgier stara się przekonać młodych czytelników o wyższości książek nad telewizją. Dziewczynce udaje się w pełni wykorzystać moc cudownej lampy, bo zna tradycyjną, pisaną – nie serialową – wersję przygód Aladyna. Być może książki sprawiają też, że Daria ma bardziej refleksyjną naturę niż jej szkolne koleżanki, skupione na swoim wyglądzie złośliwe egoistki. Trzymając w ręku lampę, jako jedyna myśli nie o swoich pragnieniach, lecz o potrzebach innych ludzi. I tylko ona zastanawia się nad losem uwięzionego w lampie dżina.

W odróżnieniu od Darii, wszyscy posiadacze lampy, łącznie w dżinem i osobami, które przez lata korzystały z jego usług, chcą wygodnie żyć, nie dając

ŚWIAT KSIĄŻKI DZIECIĘCEJ

wiele od siebie. Domagają się więc dóbr materialnych, urody, sławy i władzy. Zwłaszcza ta ostatnia nęci wielu. I tu mamy kolejny problem, bo „Nieograniczona władza w rękach ograniczonych ludzi zawsze prowadzi do wybuchu okrucieństwa”¹. Dotyczy to władzy na każdym poziomie, również szkolnym. Wiktoria i Oliwia chcą wykorzystać lampę w niecznych celach – upokorzyć uczniów i nauczycieli. Daria znajduje sposób, by ich zamiary spełzły na niczym.

W dzisiejszych czasach, by zranić drugiego człowieka, niepotrzebna jest lampa Aladyna, wystarczą media społecznościowe. Tu pojawia się czwarty problem – siła Facebooka i Instagramu. Ta siła może być niszczycielska, bo wystarczy złośliwy komentarz, zrobione z ukrycia kompromitujące zdjęcie czy ośmieszający film wrzucony do netu, by kogoś skrzywdzić – początkowo Oliwia, jej mama i Daria są przekonane, że stały się ofiarami wirtualnej przemocy. Ale ta sama siła, mądrze wykorzystana, może być pożyteczna i skutecznie rozwiązać jeden z wymienionych problemów, czyli kryzys czytelnictwa. Miejmy nadzieję, że Darii się to uda.

Gdyby na rynku wydawniczym pojawiało się więcej książek takich jak *Abrakadabra... Mamy problem!*, kryzys czytelnictwa mógłby zostać zażegnany bez pomocy lampy Aladyna. Najnowsza powieść Katarzyny Majgier – wyróżniona w V Konkursie Literackim im. Astrid Lindgren na współczesną książkę dla dzieci i młodzieży oraz nominowana w konkursie Książka Roku 2021 Polskiej Sekcji IBBY – to mądra i zgrabnie napisana satyra na współczesne społeczeństwo, szczególnie młodsze pokolenie. Mnóstwo w niej humoru, zwłaszcza w przedstawieniu postaci Wiktorii i Oliwii, ale też sporo pociechy dla dzieci takich jak Daria, nieznajdujących wsparcia ani w domu, ani w szkole, gdzie ich wartość zależy od zasobności portfela rodziców... chyba mamy piąty problemem.

Anna Babula

- Katarzyna Majgier: *Abrakadabra... Mamy problem!*. Okł. Daniel de Latour. Warszawa: Nasza Księgarnia, 2021.

¹ A. Solżenicyn, *Archipelag GULag. 1918-1954*, cyt za: K. Majgier, *Abrakadabra... mamy problem!*, Warszawa 2021, s. 154.

Samolot z różowymi piętami...

Oglądanie albumów to dziś rzadkość. Zastępują je barwne fotki, automatycznie i precyzyjnie poszegregowane w chmurze. Jednak to właśnie album jest miejscem, gdzie mieszka nadszarpnięta czasem przeszłość, postrzępiona na brzegach, wyblakła, niedoskonała, nie zawsze (bo w pośpiechu) sensownie ułożona, czasem pozbawiona jakiegoś elementu (zdjęcia czy opisu), który został zabrany na chwilę i nigdy nie wrócił na miejsce. Niekiedy przez ten brak prześwituje Tajemnica...

Ale albumy i historie rodzinne bywają nużące. Jednak w wydaniu doświadczonego pisarza, autora mnóstwa eleganckich, mądrych i – często – zabawnych książek, Pawła Beręsewicza historie rodzinne nie dość, że ani przez moment nużące nie są, to jeszcze

wywołują sporo śmiechu i uśmiechu, dużo zdziwienia, prowokują pytania, zapraszają do zabawy i wprawiają w ruch wyobraźnię. No i jeszcze niosą w sobie promienną aurę szczęśliwego dzieciństwa, w którym, co prawda, trzeba niekiedy iść na kompromisy (na przykład, gdy marzenie o zabawie w błotnistej kałuży musi ustąpić grzecznemu grzebaniu patyczkiem w błotku...), ale też można, mimo rozmaitych niedogodności, zachować pewność, że ogólnie nie jest źle...

Autor wymyśla dziadka, utalentowanego opowiadacza (czyni go narratorem), ciekawskiego wnuka, umiejącego patrzeć i pytać, oraz sytuację fabularną, kiedy to dziadek ogląda z wnukiem rodzinny album i – odpowiadając na pytania – snuje kolejne historie z życia rodziny.

Całość została podzielona na dwadzieścia cztery opowiadania, których tytułami są dziecięce pytania,

odnotowujące dziwność jakiejś sytuacji zauważonej na zdjęciu: „Dziadek, a dlaczego tata siedzi w garnku?”, „a czemu tata ma samą głowę?”, „a czemu tata jest złożony na pół?”. Do wszystkich pytań dołączono (zamiast zdjęcia) zabawne ilustracje. Ich autorką jest Asia Gwis, która dobrze utrafiła w klimat całości. Ilustracje (zdecydowana kreska stworzona kredką) są skrótowe, czytelne dla dziecka i bardzo zabawne.

Po każdym pytaniu mamy krótki dialog wnuka i dziadka. Dialog ten nie jest tylko kompozycyjnym chwytem. Pełni ważne funkcje. Ma zaciekawić (wnuczka i czytelnika), uściślić tytułowe pytanie, czy wreszcie zainspirować myślenie, wskazując, że to, co dziwne, może być jeszcze dziwniejsze: „Dziadek, a czemu tata ma samą głowę? – A może raczej twój tata gdzieś poszedł i tylko głowa została. – To czym by wymyślił, jak wrócić?”.

Po wprowadzającym dialogu następuje zdanie: „No właśnie. A to ciekawa historia...”, a potem...” Potem zaczynają się prawdziwe popisy dziadka – opowiadacza, a zarazem wesołka. Jest on postacią barwną i ciekawą: ma dystans do siebie, ale czasem potrafi wykreować się na superbohatera (stoczył bitwę z groźną rybą piłą!). Ma bujną wyobraźnię, której używa nie tylko, by zadziwić wnuka, ale i po to, by sprowokować go do reakcji, a czasem trochę przestraszyć. Potrafi znakomicie snuć opowieści, sprawiając, że kraina dzieciństwa (czyli KML – Kraj Małych Ludzi, dokąd nie ma powrotu) jawi się jako obszar przygody, nieustającej aktywności i nieskrępowanej radości, gdzie dziecko ma prawo do ciekawości, a co za tym idzie – nieustającego eksperymentowania i badania rzeczywistości. To staje się źródłem świetnej zabawy, w którą tylko czasem wkraczają rodzice, zachowując jednak umiar w temperowaniu zapędów pierworodnego. Więcej – czasem potrafią całkiem umiejętnie wejść w jego świat (tata postanawia dowiedzieć się, jak to jest być kapustą...). Bywają też roztargnieni (co prowadzi do zabawnych konsekwencji, gdy, na przykład, sprawdzają, czy synek nie połknął zagubionych kluczyków do auta), czasem nazbyt ochoczo stają po stronie własnego dziecka (co niekiedy staje się źródłem moralnych dylematów). Po prostu są kochającymi rodzicami i dobrymi ludźmi. Bo w KML – w wersji Pawła Beręsewicza – jest również miejsce dla empatycznych dorosłych, którzy traktują dziecko ze zrozumieniem i szacunkiem.

Opowiadania są nieodparcie zabawne (dla odbiorcy w każdym wieku), bo Paweł Beręsewicz znakomicie operuje komizmem. Jego źródłem bywają przedstawiane sytuacje, gdzie częstym zabiegiem

jest przypisywanie działaniom malutkich bohaterów motywów dorosłego człowieka (gdy np. tata rozsypuje i miesza produkty w kuchni, żeby, jak twierdzi narrator, odwzięczyć się rodzicom i ugotować im obiad) oraz język. Wszyscy dziecięcy bohaterowie wysławiają się nadzwyczaj kulturalnie i elegancko, co w zestawieniu z ich bardziej niż małoletnim wiekiem musi wywołać efekt komiczny. Autor pozwala sobie też na gry z językiem, wykorzystując je do budowania zabawnych point.

Opowiadania Pawła Beręsewicza sprawiają, że ma się ochotę sięgnąć na półkę po jakiś nadgryziony zębem czasu album. Wzruszają też pewnością, wyłaniającą się z całości: możliwe jest porozumienie między pokoleniami, jeśli ludzi w różnym wieku łączy silna więź. Dziadek potrafi sprawić, że wnuczek zamarzy, by jak tata stać się na chwilę samolotem z różowymi piętami... I choć marzenie spełnić się nie może, bo dziadka z racji wieku dotknęła „awaria silnika” i lot do góry nie jest możliwy, to głębokie porozumienie, bliskość i miłość są możliwe. To jest piękne i dobre...

Hanna Diduszko

- Paweł Beręsewicz: *Czemu tata siedzi w garnku*. Il. Asia Gwis. Łódź: Wydaw. Literatura, 2021.

ZNALEZIONE NA PÓŁCE

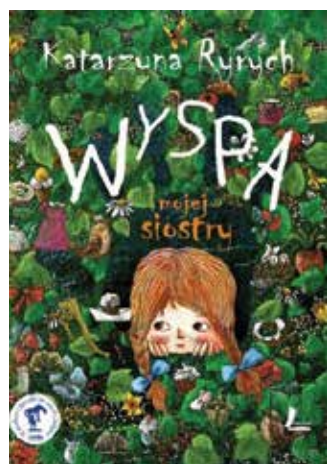

Wyspa niesamotna

Wyspa mojej siostry Katarzyny Ryrych została wydana po raz pierwszy w roku 2011 przez Wydawnictwo Stentor jako główna laureatka II Konkursu Literackiego im. Astrid Lindgren. Od tego czasu doczekała się wielu wznowień (od roku 2017 w Wydawnictwie Literatura), a w Konkursie Książka Roku 2021 Polskiej Sekcji IBBY także nagrody w kategorii specjalnej „Dziecko jest najważniejsze” – w zakresie tematyki związanej z niepełnosprawnością dzieci i młodzieży. Nagrodę tę PS IBBY przyznaje od kilku lat we współpracy z Fundacją Polki Mogą Wszystko.

Bohaterkami książki są dwie siostry, Pippi i Marysia, z których jedna różni się od ogółu ludzi zachowaniem, mową, a nawet wyglądem. Nie wiemy na pewno, czym dokładnie jest zaburzenie, z którym zmaga się ona sama, a wraz z nią jej najbliżsi. Nie znamy też imienia dziewczyny. Bliscy mówią o niej Pippi, bo swoje gęste rude włosy spleta w sztywne, sterczące

warkoczyki. I – podobnie jak bohaterka książek Astrid Lindgren – jest bardzo silna. Z powodu tej siły, nad którą nie zawsze potrafi zapanować, będzie musiała w końcu zamieszkać w specjalnym ośrodku, w którym uczą „wszystkiego, co [ma] jej pomóc, gdy kiedyś zabraknie taty”. Ten zaś kocha obie córki tak mocno, że gotów jest im poświęcić całe życie, chociaż czasami, jak każdy człowiek, tęskni też za miłością inną niż rodzicielska. Mama bohaterek nie żyje. Codzienność tego domu, pełnego miłości, zrozumienia i oddania, poznajemy dzięki Marysi, której pierwszoosobowa

narracja przybliży nam zarówno obraz całej rodziny, jak i samej Pippi: barwnej, ciekawej, obdarzonej genialną pamięcią, z której recytuje – w języku zrozumiałym tylko dla niektórych – wszystkie wiersze, których młodsza siostra uczy się w szkole, jak również dziełki przepisów kulinarnych. Te ostatnie sama z dużą sprawnością wciela w życie, gotując rodzinie obiady. Bo Pippi jest już dorosłą, choć w znacznej części swojej osobowości pozostała dzieckiem: „Kiedy myśle o tym, jak żyje Pippi, przychodzi mi na myśl ocean. Taki ocean, po którym żeglował ojciec Fizi, zanim nie został murzyńskim królem. Na powierzchni tego życia Pippi jest dorosłą kobietą, która raz w miesiącu kupuje sobie w sklepie kolorowe paczuszki, a w głębi jest małą dziewczynką, taką samą jak ja” – mówi o niej Marysia.

Katarzyna Ryrych napisała *Wyspę mojej siostry* piękną poetycką prozą. Chętnie stosowane przez autorkę metafory, poza tym że urzekają literackim wdziękiem, pomagają młodemu czytelnikowi dostrzec i zrozumieć, jak widzi swoją siostrę Marysia, i w jaki sposób, będąc jeszcze dzieckiem, tłumaczy sobie zarówno jej odmienność, jak i reakcje, które odmienność ta budzi. Marysia i ojciec bohaterek nie-

ustannie zadają też sobie pytania: „dlaczego?” i „co dalej?”. Bardzo trudne, które skłaniają dorosłą już Marysię do wyboru studiów medycznych i dalszego poszukiwania odpowiedzi.

Wyspa mojej siostry to książka o pełnej miłości akceptacji osoby z niepełnosprawnością. Dostarcza czytelnikowi licznych wzruszeń i zachęca, by próbować odwiedzać samotne wyspy tych, którzy są nieco inni niż my sami. Znowu oddajmy głos dorosłej już Marysi: „Nie wiem, jak o tym opowiedzieć, żeby wszyscy, którzy boją się przybijać do brzegów nieznanymi wysp, uwierzyli, że nie ma na nich ludożerców, dzikusów ani potworów – tylko ludzie. Może trochę inni, ale zdolni do miłości, czułości, tęsknoty... Tacy sami jak Ty, moja duża, gruba siostrzyczko, po której została mi tylko niebieska wstążka”.

Ewa Gruda

■ Katarzyna Ryrych: *Wyspa mojej siostry*. Okł. Ewa Beniak-Haremska, Łódź: Literatura, 2021.

Przypominamy pozostałe książki, które w kategorii literackiej konkursu Książka Roku 2021 PS IBBY zostały nagrodzone, wyróżnione i nominowane:

Książka Roku 2021 dla młodszych

Justyna Bednarek, *Dom numer 5*, il. Anna Sędziwy, Wydawnictwo Literackie.

Książka Roku 2021 dla starszych

Barbara Stenka, *Zostań sama w domu*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia.

Wyróżnienia

Justyna Bednarek, *Maryjki. Opowieści o Matce Boskiej*, il. Marianna Oklejak, Wydawnictwo Nasza Księgarnia.
Zuzanna Orlińska, *Uczeń sztukmistrza* (tom 1. *Król Myszy*, tom 2. *Powietrzny żeglarz*), Wydawnictwo Literatura.
Katarzyna Rygiel, *Strażnik Klejnotu*, Wydawnictwo Dwukropek.

Nominacje

Wioletta Grzegorzewska, *Lola i ptaki*, il. Joanna Rusinek, Wydawnictwo HarperCollins.
Roksana Jędrzejewska-Wróbel, *Stan splątania*, Wydawnictwo Literackie.
Emilia Kiereś, *Lapis*, Wydawnictwo Kropka.
Katarzyna Majgier, *Abrakadabra... Mamy problem!*, Wydawnictwo Nasza Księgarnia.
Marcin Szczygalski, *O sołtysie Salomonku i tęczy*, il. Adam Pękalski, Wydawnictwo Bajka.

E.G.

na kierunku informacja naukowa i bibliotekoznawstwo na studiach: I stopnia (licencjackich), II stopnia (magisterskich)

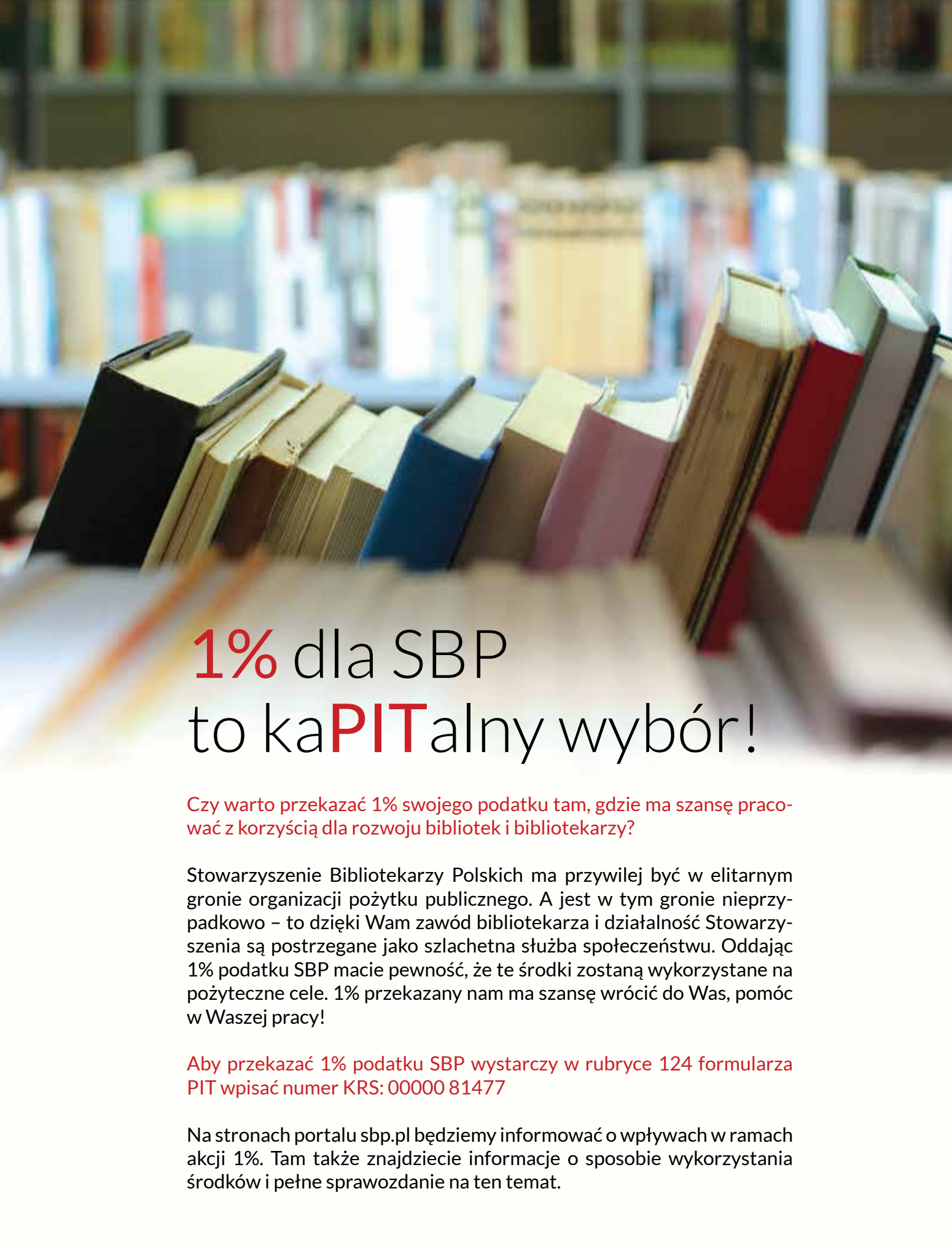
Specjalizacje magisterskie

- ➔ dziedzictwo kulturowe
- ➔ edytorstwo
- ➔ informacja i komunikacja w instytucjach kultury
- ➔ organizacja i zarządzanie bibliotekami
- ➔ zarządzanie informacją i wiedzą

Podyplomowe

- ➔ bibliotekoznawstwo

1% dla SBP to kaPITalny wybór!

Czy warto przekazać 1% swojego podatku tam, gdzie ma szansę pracować z korzyścią dla rozwoju bibliotek i bibliotekarzy?

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich ma przywilej być w elitarnym gronie organizacji pożytku publicznego. A jest w tym gronie nieprzypadkowo – to dzięki Wam zawód bibliotekarza i działalność Stowarzyszenia są postrzegane jako szlachetna służba społeczeństwu. Oddając 1% podatku SBP macie pewność, że te środki zostaną wykorzystane na pożyteczne cele. 1% przekazany nam ma szansę wrócić do Was, pomóc w Waszej pracy!

Aby przekazać 1% podatku SBP wystarczy w rubryce 124 formularza PIT wpisać numer KRS: 00000 81477

Na stronach portalu sbp.pl będziemy informować o wpływach w ramach akcji 1%. Tam także znajdziecie informacje o sposobie wykorzystania środków i pełne sprawozdanie na ten temat.